

PRO VERITATE

BRUCKNER DE VILLIERS

Die Uitsterwende Dialoog

JOHN DE GRUCHY

Interpretation and Involvement

BRIAN JOHANSON

The Community of the Sent

DAVID PERK

Silence

Volume VI, No. 6 / Jaargang VI, No. 6

October 15 Oktober 1967

PRO VERITATE

CHRISTELIKE MAANDBLAD VIR SUIDELIKE AFRIKA
CHRISTIAN MONTHLY FOR SOUTHERN AFRICA

By die Hoofposkantoor as Nuusblad geregistreer
Registered at the Post Office as a Newspaper

REDAKSIE

REDAKTEUR:

Dr. B. Engelbrecht.

REDAKSIONELE KOMITEE:

Biskop B. B. Burnett; Eerw. J. de Gruchy; Eerw. A. W. Habelgaarn; Eerw. E. E. Mahabane; Eerw. J. E. Moulder; Ds. C. F. B. Naudé; (Voorsitter); Eerw. R. Orr; Prof. dr. A. van Selms.

ADMINISTRASIE/ KORRESPONDENSIE

SIRKULASIEBESTUURDER:

Dr. W. B. de Villiers.

Alle briewe vir die redaksie en administrasie aan: Posbus 487, Johannesburg.

INTEKENGELD

Intekengeld is vooruit-betaalbaar.

Land- en seepos: R1 (10/- of \$1.40) — Afrika; R1.50 (15/- of \$2.10) — Oorsee.

Lugpos: R2.00 (£1 of \$2.80) — Afrika; R3.50 (£1.17.6 of \$5.00) — Oorsee

Tjeks en posorders moet uitgemaak word aan Pro Veritate (Edms.) Bpk., Posbus 487, Johannesburg.

LET WEL

Die redaksie van Pro Veritate verklaar dat hy nie verantwoordelik is vir menings en standpunte wat in enige ander artikel van hierdie blad verskyn as die inleidingsartikel en redaksionele verklarings nie.

PRO VERITATE verskyn elke 15de van die maand.

(Prys per enkel-eksemplaar 10c)

IN HIERDIE UITGAWE

- Dr. Bruckner de Villiers sien in die „uitsterwende dialoog” in Suid-Afrika ’n ontstellende bedreiging van die lewe self. Bl. 3
- ’n Getroue interpretasie van die Woord vereis betrokkenheid van die kerk in die lewe van die wêreld, sê eerw. John de Gruchy. Bl. 5
- Mnr. H. Goris sluit ’n artikelreeks oor „die Godshuis” af met ’n getuigenis oor die vaderhuis-karakter van die Godshuis. Bl. 7
- Dr. Brian Johanson, senior lektor in die teologiese fakulteit aan die Universiteit van Suid-Afrika, verdedig die standpunt dat die kerk na sy wese as „sending” verstaan moet word. Bl. 9
- Prof. B. B. Keet skryf oor ’n besoek van dr. W. A. Landman aan die Midde-Ooste en oor laasgenoemde se indrukke van die kerklike lewe aldaar. Bl. 11
- David Perk beklemtoon vryheid van spraak as essensieel vir ’n gesonde gemeenskapslewe. Bl. 12
- Ben Engelbrecht bespreek: ’n Administrateur se instituut-plan; ’n aanval van „Die Hervormer” op „Pro Veritate”; ’n bekende hoogleraar se bewering dat die Christelike Instituut ’n sekte sou wees. Bl. 14

IN THIS ISSUE . . .

- Dr. Bruckner de Villiers sees in the fading of dialogue in South Africa an alarming threat to life itself. P. 3
- Faithful interpretation of the Word inevitably demands of the Church an involvement in the life of the world, says the Rev. John de Gruchy. P. 5
- Mr. H. Goris concludes a series of articles on "the house of God" with a witness to the father-house nature of the house of God. P. 7
- Dr. Brian Johanson, senior lecturer in the theological faculty at the University of South Africa, advocates the view that the Church, by its nature, is "mission". P. 9
- Prof. B. B. Keet writes about a visit of the Rev. W. A. Landman to the Middle East and the latter's impressions of church life there. P. 11
- David Perk stresses freedom of speech as essential for the soundness of a community. P. 12
- Ben Engelbrecht deals with: An Administrator's institute plan; an attack of "Die Hervormer" on "Pro Veritate"; a well-known professor's statement that the Christian Institute is a "sect". P. 14

Inleidingsartikel:

Ekumeniese realisme in Suid-Afrika vandag

Wanneer die Protestantse kerke vanjaar die gebeurtenis van die kerkhervorming herdenk, sal dag en datum en tydsverloop sedertdien ongetwyfeld uitdrukliker vermeld word as gewoonlik. Want hoewel die kerkhervorming nie 'n gebeurtenis was wat eensklaps op 'n bepaalde dag plaasgevind het nie, maar 'n proses wat hom oor jare heen voor 'en na 1517, en in verskillende lande teen 'n verskillende tempo voltrek het, was die gebeurtenis van 31 Oktober 1517 tog van beslissende betekenis. Op 31 Oktober vanjaar sal dit presies 450 jaar gelede wees dat Luther sy 95 stellinge teen die deur van die slotkerk te Wittenberg aangebring het.

Dit is goed dat, wat die kerkhervorming betref, dag en datum by geleentheid sterker geaksentueer word en tydsverloop presieser bepaal word as wat dit gewoonlik geskied. Die kerk in die Weste kan daardeur dieper onder die indruk kom van die radikaliteit van die gebeurtenis. Die kerkhervorming was 'n radikale breuk in die liggaam van Christus. Sedertdien was die een kerk nie meer een nie, en hoe die kerke van Rome en die Reformasie mekaar ook mag weerspreek oor die vraag langs watter lyn die een, heilige, katolieke kerk sy voortgang gevind het, oor een saak moet hulle dit met mekaar eens wees: In die situasie wat as gevolg van die kerkhervorming ontstaan het, is daar iets onmoontliks.

Veral na 450 jaar, nou dat albei kerke 'n toenemende bereidheid openbaar om die kerk in mekaar te herken, word die onmoontlikheid daarvan des te pynliker ondervind. Inderdaad sou die saak eenvoudiger gewees het as dit klaarblyklik kerk en nie-kerk was wat teenoor mekaar gestaan het. Die feit egter dat kerk teenoor kerk staan, maak die kerk-wees vir albei tot 'n wesenlike probleem, wat juis nog uitermate gekompliseer word deur onversoembare teenstellinge. In die grond van die saak gaan dit tussen Rome en Reformasie om 'n diepgaande verskil in heilsleer en geloofsbeleving, om twee wesenlik verskillende wyses van Christenwees, om twee Christelikhede.

Die Reformasie kan van sy kant die eenheid van die Kerk van Christus nie herstel deur Rooms te word nie. Te veel van wat wesenlik tot die ware kerk-wees behoort, sal van hom as offer gevra word. Aan die ander kant sal Rome tereg en miskien met grondiger rede, dieselfde argument kan aanvoer wat betref 'n eventuele mee-gaan met die Reformasie, veral waar dit op die kwessie van die eenheid van die kerk aankom. Die beeld wat die Reformasie oor 'n tydperk van 450 jaar vertoon het, is, smartlik genoeg, dié van 'n repeterende breuk.

Dit is hierdie radikale breuk in die Christendom, dié tussen Rome en Reformasie, wat die kerk voor die eintlike aard en omvang van die ekumeniese probleem stel. Sonder die minste miskenning van wat op die Protestantse erf aan toenadering en vordering op die weg van eenwording tussen die kerke bereik is, en van die noodsaaklikheid dat hierdie arbeid sal voortgaan, moet dit tog gekonstateer

word dat die ekumeniese beweging slegs dan werklik ekumenies is so lank as wat hy daarvan bewus bly dat dit in die grond van die saak gaan om die kloof tussen Rome en Reformasie. In die wêreldkerk word dit allerweë besef, al is dit ook so dat dit juis hierdie besef is wat die ekumeniese beweging byna tot iets wanhopigs maak.

As daarby in gedagte gehou word dat met die soeke na die eenheid van die Kerk van Christus nie sommer maar 'n meer of minder sinvolle vriendskapspeel tussen Christelike denominasies aan die gang gesit is nie, maar dat die plek van die kerk en daarmee die betekenis van die Godsopenbaring self in die wêreld in die geding is; dat die heil van die (ontkerstenende) wêreld self op die spel is; dat Christus self die geloof van die wêreld, voor sy dissipels en voor God, aan die noodsaaklike eenheid van sy kerk verbind het, dan is die feit van die verdeeldheid van die kerk, met name in sy herleiding tot die radikale breuk tussen Rome en Reformasie, soveel beklemmender. Aan elke vorm van ekumeniese arbeid wat met hierdie grondprobleem nie rekening hou nie, ontbreek alle realisme.

In die lig daarvan dat die ekumeniese probleem vandag in die wêreld alom in hierdie omvang gesien en in hierdie diepte gepeil word, is die stand van die ekumeniese besef en die ekumeniese aktiwiteit in Suid-Afrika iets hartverskeurends.

Daar word dikwels die opmerking gemaak dat geen sinvolle ekumeniese aksie in ons land onderneem kan word sonder dat die Afrikaanse kerke daarby betrokke is nie. Dit moet sonder teenspraak toegegee word. Die implikasie van hierdie siening is dan ook — en miskien tereg — dat dit die Afrikaanse kerke, en m.n. veral die Ned. Geref. Kerk sal moet wees wat daarin die leiding neem. Maar dan is dit juis hier, in die kringe van die drie Afrikaanse kerke, waar daar so 'n ontstellende gebrek aan ekumeniese realisme opgemerk word. So waar soos wat dit is dat daar van sinvolle ekumeniese arbeid sonder die Ned. Geref. Kerk geen sprake kan wees nie, so waar is dit immers ook dat dit nie sinvol kan geskied as kerke wat nie die gereformeerde leer en die presbiteriaal-sinodale kerkinrigting onderskryf, buite rekening gelaat word nie. En dit sou in die hoogste mate onrealisties wees om daar nie aan toe te voeg nie: So waar is dit ook as Rome buite rekening gelaat sou word.

Dit getuig van 'n jammerlike gebrek aan ekumeniese realisme, en daarom van kerkbesef as sodanig, as daar voortdurend van Afrikaans-kerklike kant, apologeties met die oog op die verbreking van die band met die Wêreldraad van Kerke, op 'n ekumeniese bewustheid geroem word met verwysing na die volgehoue lidmaatskap van die Gereformeerde Wêreldbond en die Presbiteriaanse Alliansie. Die alombekende feit dat hierdie kerke hulle ekumeniese samewerking, selfs in die Protestantse sfeer, daarvan afhanklik maak dat hulle in die rasse-ideologie wat hulle huldig met rus gelaat sal word, laat die situasie daar nog droewiger uitsien. Leerstellige,

kerkordelike en liturgiese kwessies, en die tans brandende vraagstuk van die kerk en die menslike samelewing, blyk, hoe ongelooflik dit ook mag klink, onder die allesoorheersende geweld van die rassepolitiek wat die kerke in ons land verdeeld hou, nie eers 'n rol te speel as faktore wat om 'n ekumeniese gesprek roep nie.

Waarskynlik moet dit dan ook daaruit verklaar word dat daar in die verste verte nog geen teken te bespeur is dat die eintlike ekumeniese kwessie, dié van die verhouding van Rome en Reformasie, met realisme benader gaan word nie. Alle uiterlike tekens dui daarop — en veral tydens die hervormingsherdenking kom dit telkens weer tot uiting — dat 'n farisiese houding teenoor Rome (ek dank U dat ek nie soos die ander mense is nie) aan die kant van die toonaangewende kerke van die Reformasie in ons land nog te sterk oorheersend is.

Die remedie vir hierdie krankheid tot die dood lê allereers daarin dat die Afrikaanse kerke hulle sal

ontworstel aan die greep wat die rasse-ideologie op hulle uitoeft. Eers wanneer daar ingesien word dat 'n rasse-beleid **nie** 'n verdelende faktor in die Kerk van Christus mag wees nie, dat ekumeniese arbeid tussen kerke van gereformeerde belydenis nog geen arbeid aan die ekumeniese probleem in sy werklike aard en afmetings beteken nie en dat dit tot groot hoogte ook gesê moet word van ekumeniese arbeid op die geheel van die protestantse erf, sal ook hierdie kerke sinvol en realisties ekumenies besig kan wees en hul positiewe bydrae kan lewer in die worsteling met die verbysterendste van alle probleme aangaande die kerk. Dit doen smartlik aan om die eerste stap daartoe aan te dui as 'n elementêre bekeringsdaad, maar dit is wel nodig: Dat veral die Afrikaanse kerke die politieke rasse-ideologie in Suid-Afrika die rug sal toekeer en nie sal toelaat dat iets so benede-Christeliks hulle van hul kerkesesef beroof en selfs hulle kerke-wees weerspreek nie.

Editorial:

Ecumenical realism in South Africa today

When the Protestant churches commemorate the Church Reformation this year, the day and date and the passage of time since then will undoubtedly be more expressly emphasised than usual. For although the Reformation was not an event which took place all of a sudden on a particular day, but a process which occurred in various countries at a varying tempo over several years before and after 1517, the event of 31st October, 1517 was nevertheless of decisive importance. On the 31st of October of this year it will be precisely 450 years since Luther affixed his 95 theses to the door of the church in Wittenberg.

It is a good thing, as far as the Reformation is concerned, for the day and date and passage of time occasionally to be determined more precisely than usual. The Church in the West could thereby form a deeper impression of the radical nature of the event. The Reformation was a radical schism in the body of Christ. Since then the Church was no longer one, and however much the churches of Rome and the Reformation may contradict each other on the question as to the true line of continuance of the one, holy, catholic Church, they must be in complete agreement on one point: There is something impossible in the situation which emerged as the result of the Reformation.

Especially after 450 years, now that both churches are evincing an increasing preparedness to recognise the Church in each other, its impossibility is being experienced so much more painfully. The matter would in fact have been simpler if it were obviously church and non-church confronting each other. The fact, however, that church confronts church makes being church a serious problem for both, which is complicated still further by irreconcilable contrasts. At the root of the matter, what is

at stake between Rome and Reformation is a profound difference as regards the doctrine of salvation and the experience of faith, two different modes of being Christian, two Christianities.

The Reformation, on its part, **cannot** restore the unity of the Church of Christ by becoming Roman. Too much essentially belonging to truly being church will be demanded from it as sacrifice. On the other hand Rome could rightly, and even more justifiably, advance the same argument as regards an eventual going along with the Reformation, especially where the question of the unity of the Church is at stake. The image presented by the Reformation over a period of 450 years is, sadly enough, one of repetitious schism.

It is this radical schism in Christendom, the one between Rome and Reformation, which confronts the Church with the real nature and extent of the ecumenical problem. Without detracting in the least from what has already been attained in Protestant circles with regard to a rapprochement and progress on the way of unification between the churches, and from the necessity for the continuation of this work, it must nonetheless be stated that the ecumenical movement is truly ecumenical only when it remains conscious that at the root of the matter it is the gulf between Rome and Reformation which is at issue. In the world church this is universally recognised, even though it is this very recognition which almost reduces the ecumenical movement to something hopeless.

If it also be borne in mind that in the search for the unity of the Church of Christ it is not just a more or less meaningful game of friendship among Christian denominations that has been set in motion, but that the place of the Church and with it the meaning of the divine revelation itself in the world

is at issue; that the salvation of the (dechristianising) world itself is at stake; that Christ himself bound the faith of the world, before his disciples and before God, to the essential unity of his Church, then the fact of the division of the Church, and particularly its reduction to the radical schism between Rome and Reformation, is so much the more distressing. All realism is lacking in any form of ecumenical endeavour which does not take account of this basic problem.

In the light of the fact that the ecumenical problem is today universally regarded in this width and plumbed in this depth, the present state of ecumenical realisation of ecumenical activity in South Africa is something heart-rending.

The remark is frequently made that no meaningful ecumenical action can be undertaken in our country unless the Afrikaans churches be implicated. This must be conceded without argument. The implication of this view is then also — perhaps rightly so — that it is the Afrikaans churches, and particularly the Ned. Geref. Kerk, which will have to take the lead in this matter. But then it is exactly here, in the circle of the three Afrikaans churches, that such a distressing lack of ecumenical realism is noticeable. As true as it is that there can be no question of meaningful ecumenical work **without** the Ned. Geref. Kerk, so true is it surely also that it cannot meaningfully occur if churches which do not subscribe to the reformed doctrine and the presbyterial-synodal arrangement of the church are left out of account. And it would be unrealistic in the highest measure not to add: So true it also is if Rome be left out of account.

It is proof of a pitiful lack of ecumenical realism, and therefore of an awareness of the church as such, when the Afrikaans churches continually, apologetically in view of their breach with the World Council of Churches, pride themselves on an ecumenical consciousness on the strength of their continued membership of the Reformed Ecumenical Synod and the Presbyterian Alliance. The well-known fact that these churches make their ecumenical co-operation, even in the Protestant sphere, conditional upon their being left in peace as regards the racial ideology

they advocate, gives an even sorer outlook upon the situation. However unbelievable it may sound, it proves that questions of doctrine, church order and liturgy, and the presently burning question of the church and human society do not even play a rôle as issues calling for ecumenical discussion under the predominating force of the racial policy which is keeping the churches in our country divided.

Probably it must be explained in terms of the fact that there is no sign whatsoever to be detected of a realistic approach in the foreseeable future to the real ecumenical question, that of the relationship between Rome and Reformation. All outward signs seem to indicate — and this especially finds repeated expression during the commemoration of the Reformation — that the pharisaic attitude towards Rome (I thank Thee that I am not like other men) is still too strongly predominant on the part of the leading churches of the Reformation.

The remedy for this sickness unto death lies, in the very first instance, in the Afrikaans churches' wresting themselves free from the grip which the racial ideology is exercising upon them. Only when it is realised that a racial policy dare **not** be a divisive issue in the Church of Christ, that ecumenical endeavour in the circle of the churches of Reformed confession by no means yet entails endeavour as regards the ecumenical problem in its true nature and extent and that this must in large measure be said also of ecumenical endeavour in the whole of the Protestant domain, will these churches also be able to be meaningfully and realistically busy on the ecumenical level and to make their positive contribution in the struggle with the most perplexing of all problems in connection with the Church. It grieves one to indicate the first step in this direction as an elementary act of conversion, but this is surely necessary: That especially the Afrikaans churches should turn their backs upon the political race ideology in South Africa and not allow something so infra-Christian to rob them of their church consciousness and even to contradict their being church.

Die Uitsterwende Dialoog

DR. W. BRUCKNER DE VILLIERS

Dialoog, gespreksgemeenskap, kommunikasie tussen persoon en persoon, die Ek-Jy verhouding — noem dit wat u wil — behoort tot die wese van die Skriftuurlike openbaring van God.

Die Bybel borrel daarvan oor: God self, ten spyte van sy één en enige wese, word aan ons geopenbaar as 'n samesyn van drie persone, Vader, Seun en Heilige Gees; die Paradysverhaal is die geskiedenis van 'n beslissend toekomsbepalende dialoog tussen God en Adam; die hele Ou Testament wemel van voor-

beelde van samesprekinge tussen God en die profete, priesters en konings van Israel, en tussen laasgenoemde en die weerbarstige volk Israel self; en by uitstek is natuurlik die Nuwe Testament as 't ware 'n geskrewe verslag omtrent God se soeke na gemeenskap met die mens in Jesus Christus, en tegelykertyd

ook 'n permanent gedokumenteerde vermaning tot die volgelinge van Christus om minstens die geloofsgemeenskap met mekaar hier op aarde na te strew.

DIE GESKIEDENIS

Hierdie Bybelse patroon vind sy onvermydelike voortsetting in die sekulêre mensegeskiedenis. Telkens weer wanneer daar oor die grense van persoonseensaamheid en groeps-

vereensaming heen kontak gemaak is met die Ander, bespeur ons 'n geestelike oplewing en opbloei wat lei tot die opbrengs van die skoonste vrugte van die kreaturlik-kreatiewe genie: in die dialoë van Sokrates met sy leerlinge soos opgeteken deur Plato, in die kultuurontploffing van die Renaissance, in die wêreldwye gees van verligting wat daar uitgegaan het van die klassieke Humanisme, in die uitbou van ons Westerse beskawing.

En telkens weer wanneer die kanale van kommunikasie opgedroog het, wanneer die lewensbloed van geestesgemeenskap tussen individue, groepe, kerke en nasies gestol het — tydens die Middeleeue, die godsdienstvervolginge, die Franse en Russiese Revolusies, die Wêreldoorloë — het donker periodes van misverstand, haat, nihilisme en algemene geestesagteruitgang oor die „beskaafde” mensheid toegesak.

DIE PERSOONLIKE LEWE

Ons hoef egter nie eens te verwys na die algemene geskiedenis om die geldigheid van die Bybelse aandrang op dialogiese gemeenskap te staaf nie: ons eie persoonlike lewe en geskiedenis bring die ewige openbaringsles maar alte duidelik, somtyds wreed, tuis. Hoe dikwels ervaar ons nie die waarheid omtrent die onontbeerlikheid van persoonsgemeenskap in ons eie lewe nie? Telkens weer ontdek ek dat al die materiële skatte van hierdie wêreld en selfs die hoogste eer wat die maatskappy my kan aanbied slegs 'n bitter smaak in die mond laat as ek hulle in ek-eensaamheid moet geniet. Sonder egte gemeenskap tussen die Ek en die Ander is daar geen geluk, geen werklike lewe na die gees nie. Vandaar, omdat juis hierdie eensaamheid van die enkeling skynbaar daagliks aan 't toeneem is, dat so vele krampagtig en sonder enige goeie gevolg hulle toevlug neem tot drankmisbruik, verdoofmiddels, geestelose seksorgieë of uiteindelijke selfmoord. Daarvan spreek die statistieke waarmee ons daagliks oordonder word, duidelik genoeg.

Geen wonder dat juis in ons tyd manne soos Martin Buber, Ferdinand Ebner, Eberhard Grisebach, Emil Brunner, Friedrich Gogarten, Karl Heim, John Cullberg, M. H. Bolkestein e.a. dit nodig gevind het om, na wat bykans 'n herontdekking genoem kan word, hierdie wesenlik

Bybelse waarheid omtrent die onmisbaarheid van dialogiese persoonsgemeenskap met soveel dringendheid te herbeklemtoon nie. Sonder gemeenskap is geen ware menslike lewe moontlik nie en sonder die dialoog tussen persoon en persoon word die handhawing van die goddelike ewebeeldsgestalte in ons 'n onbegonne taak.

ONTSTELLEND

Juis daarom word 'n mens met soveel ontsteltenis vervul as jy die persoonlike, maatskaplike, politieke en kerklike lewe hier rondom ons in Suid-Afrika gadeslaan. Want alle tekens wys daarop dat die dialoog tussen ons as burgers van 'n gemeenskaplike vaderland besig is om op te droog en dat ons daarom onvermydelik aan die vooraand staan van een van die mees onverligd-donkere periodes in ons geskiedenis.

Ons praat nouliks nog met mekaar — hoofsaaklik slegs by mekaar verby of oor mekaar se koppe heen. Ons deel nie meer mekaar se vreugde en smarte, dra nie meer mekaar se laste nie, dog staar ons slegs nog blind op selfsugtige eibelang en ons eie kleinlike behoeftes en begeertes. Ons kunstenaars en skrywers spreek al hoe meer 'n taal wat die gewone man nie meer verstaan nie. Die mededeling van die Engelstalige pers val op dowe Afrikanerore, en omgekeerd. Gesamentlike godsdiensoefening deur huisgenote en medegelowiges word al hoe meer 'n verouderde rariteit. As landsburgers het ons feitlik geen gemeenskaplike belange meer nie, behalwe bloot negatiewes, of op vrees of op haat gebaseer („Swart Gevaar!”, „Uhuru!”). Soos die Romeine van ouds word ons diepste lewensbehoefte slegs nog gevoed op brood (ons land se befaamde ekonomiese vooruitgang) en sirkusse (internasionale rugby en krieket). In onself ingekeer, alhoemeer „verkramp”, ons harte, in die woorde van Luther, in toenemende mate op hulleself ingekrom, het ons „monade-siele” (Leibniz) geword en is ons besig om dood te wurg van eensaamheid.

En die ironie van die saak is dat dit besig is om met ons te gebeur juis op 'n stadium dat ons materieël 'n periode van groot welvaart belewe

en daarom die vryheid gegun word vir 'n al hoe groter deelname aan die dinge van die gees en vir geestelike omgang met mekaar; dat daar 'n geweldige verbetering gekom het in die gehalte van kommunikasie-middels tussen mense; dat daar buite die grense van ons land 'n lewegewende oplewing gekom het in die uitruil van gedagtes op alle vlakke, maar veral ook op die vlak van kerklik-ekumeniese samewerking.

Hier by ons bestaan daar egter meer dan een teken van 'n totaal teenoorgestelde tendens. Op die kulturele vlak is ons dialoogloos besig om mekaar uit te kryt as „verlig” of „verkramp”. Op politieke vlak verag ons slegs nog mekaar onderling, het ons ons ore ferm gesluit vir enige oproepe uit die buiteland en hou ons ons slegs nog daarmee besig om met monologiese monotonie aan die wye wêreld te vertel dat óns manier van doen die enigste oplossing vir gespanne menseverhoudings en die enigste weg tot wêreldvrede bied. Op die vlak van rasseverhoudings soek ons, paradoksaal genoeg, die antwoord al hoe meer in die al hoër opbou van mensgemaakte skeidsure tussen ons bevolkingsgroepe. Op kerklike gebied skram almal behalwe die klein minderheid krampagtig weg van enige poging tot die daarstelling van 'n sinvolle ekumeniese gemeenskap tussen kerke en gelowiges.

LEWENSNOODSAAKLIK

Waar moet dit alles eindig? Hoe lank gaan dit nog neem vir ons, ons verstand tans benewel deur die walms van oppervlakkige materiële welvaart, om te besef dat die mens nie van brood alleen kan lewe nie — en 'n volk ook nie?

Één ding is seker, want hiervoor is daar meer as genoeg Bybelse sowel as ander getuienis: sonder onderlinge gemeenskap, al is dit dan maar slegs gespreksgemeenskap, word die lewe self op die lang duur onmoontlik — ook die lewe van 'n samelewing en 'n volk. Wanneer die dialoog uitsterf, sterf ook uiteindelik die mens se siel. 'n Samelewing wat mekaar ten slotte nie meer anders as slegs met vrees of haat kan bejeën nie, is tot ondergang gedoem. Wanneer daar nie meer met mekaar gepraat word of gepraat kán word nie, kan daar ook nie langer met mekaar gelewe word nie.

INTERPRETATION AND INVOLVEMENT

THE REV. JOHN DE GRUCHY

A crucial stage in the pilgrimage of John Bunyan's "Christian" is the visit to the "House of the Interpreter". Here the Pilgrim is helped to understand and appreciate the mysteries of faith and Christian existence. There can be little doubt that "Pilgrim's Progress" provided a creative and helpful "myth" for the English Puritans and their descendents, as, set adrift from the Roman Catholic style of life epitomized in the "Saints", they sought to develop their own understanding of Christian existence in the world. In all this, the task of interpreting the meaning of Christian faith for 17 or 18th century man was the fundamental concern of Bunyan.

In our day we have rediscovered the Church as a "pilgrim people" who cannot be boxed into a static institution. Institution is necessary, but the operative word is dynamic which in turn refers to the presence and activity of the Holy Spirit within the community of faith. The Church is a People on the move, a People involved in the activity of God in the world, a People whose boundaries are open-ended, a People which exists "between the times". It is in the light of this dynamic involvement that the task of interpretation and its meaning should become clear.

A People on the move are faced with the very real danger of activism, or, of being so involved in the world that they have lost relation to the activity of God and hence to the meaning and the purpose of their existence and subsequent activity. It is essential that such involvement implies reflection in order to interpret what is "happening", and thereby determine whether or not the action is within the orbit of obedience to the Gospel. The Pilgrim Church needs to visit the "House of the Interpreter" 'in via', and those who have the gift of Interpretation are called to travel with and be involved in the life and witness of the Church. For this reason, the Church needs the theologian, and the theologian cannot faithfully operate outside the circle of faith. Involvement and interpretation go hand in hand.

But there is a further dimension to the task of interpretation, and that is in the sense that the Church itself, the "laos", is called by God to be his interpreter within the structures of society and history-in-the-making. There are so many areas within which modern man labours without light, so many concerns that defy the understanding of a fast-

moving world that has lost its powers of reflection. If the Gospel is the Word of God to the world of men, then those who live by faith in the Gospel are called upon to interpret the meaning of the Word within the world. Faithfulness to this task **might** require interpreting the Word by means of words and actions that are familiar to the situation, rooted in the Word, but not necessarily a traditional part of Christian language. Further, faithful interpretation will inevitably demand of the Church an involvement in the life of the world, for without such participation the Word cannot become deed, and words remain words. The Church is no longer the Church of the Word, but the "wordy" Church.

INCARNATION THE NORM OF INTERPRETATION

The basic meaning of "interpret" is, to translate into familiar terms those concepts, words, and terms which are unfamiliar to us, and thereby to show and elucidate their meaning enabling us to understand and to respond in decision and action. Interpretation through involvement therefore lies at the centre of the Christian Faith. The Incarnation, by which we mean the total event of Jesus the Christ, is in a profound sense the interpretation in act and deed of the reality of God for the world of men. In this event God's holy love is translated into secular and historical terms, terms that are both familiar and tangible: "The Word became flesh and dwelt among us" (John 1:14); "It was there from the beginning; we have heard it; we have seen it with our own eyes; we have looked upon it, and felt it with our own hands; and it is of this we tell" (1 John 1:1 NEB). This by no means suggests a reduction of the reality of

God's holy love in order for it to "fit into" history and secularity, on the contrary, it is God's presence Himself within the structures of his world and the humanity of his creation.

This interpretation of the Word within secular history, and in the forms that such history require for intelligibility and meaning, are not unfamiliar to those who interpreted the Word within the pre-Christian world of Israel and Judah. It was meaningless, even unfaithfulness, simply to repeat the time-bound words that once interpreted the Word to the nation and its peoples. The same Word that spoke at Sinai and that came afresh again and again through the obedience and disobedience of Kings and Judges, required contemporary interpretation at the hand of Isaiah, Jeremiah, and the other prophets. Sometimes this interpretation was rather startling as the truth was nakedly revealed to the people (Isaiah 20:2f)!

Returning again to the Incarnation as the fontal event of interpretation, the norm and pattern for subsequent interpretation within the situation, we discover that we can only know the meaning of the event because it has come to us through the many and varied stages of interpretation that lie between us and the event itself. The event and the witnesses to the event are bound together in such a way that not even the tremendous labours and erudition of New Testament scholars can ultimately separate them for us. Granted, the event and its many-sided interpretation within the Canon of the New Testament are not to be identified, but at the same time they cannot be altogether set apart. We are dependent upon Mark, Paul and John, as well as the others who sought like Luke "to give authentic knowledge about the matters of which (we) have been informed". Further, since that time of the event and witnesses, the task of interpretation has continued virtually unabated in proclamation, exegesis, indeed the whole hermeneutical task which has demanded the continual translation of the

Scriptures and the acting out of the Gospel within society.

TRADITION, THE WORD AND SPIRIT

At this point one discovers the importance of Tradition in its fundamental sense, for it is no less than the dynamic life of the Church seeking to express at a given point the truth of the Gospel. The fact that Tradition may lose its relationship to the Gospel is not unlike the fact that the Judaistic "traditions of the fathers" may lose contact with the original Word in spite of its apparent linguistic and cultic relationship to it. The call to the "old-time religion" is a two-edged sword: it could be a reversion to the original idiomatic expression of the faith and hence the faithless cry to return to the bondage of Egypt or the Law (Exodus 14:12, 16:3; 17:3; Numbers 14:2; Galatians 3f). But it could also be a devastating and radical challenge to return to the Word that came to our fathers, a Word that needs interpretation, but is above and ultimately beyond the control of the interpreter. The Word that comes to us in Jesus Christ, witnessed to in the Scriptures, cannot be **bound** into words even though it requires words — it is the Word that inevitably breaks out into action as its own interpreter both within the Church and the world. This has happened time and again in the history of the Church, it will go on happening because of the nature of the Word.

It is within this context that we see the tremendous importance of our understanding of the Church as a "Pilgrim People". The moment the Church becomes static and closed in upon itself it seeks to bind the Word within the structures of its own life, which is the very real danger that confronts "confessionalism" and in different ways "rationalism" and "sectarianism". The very idea of the "Pilgrim People" leads us afresh to the One who thrusts the Church out of itself into the world, and who at the same time is the only true and faithful interpreter of the Word, namely, the Holy Spirit. One obvious reason why the Church has so often turned in upon itself, taking the Word as words with it, is because of fear that through involvement it would lose its relationship to the Word. But this fear, though

not altogether unfounded, is in the end without justification because it is the fear that the Word is unable to defend itself! It is this fear that prevented Israel from being the "light to lighten the Gentiles". If we believe in the Holy Spirit as **the** witness to the Word, and if we understand the Holy Spirit as "dynamis", then anything less than a dynamic conception of the Church interpreting the Word through becoming involved, i.e. incarnate, in the world cannot but lead to a regression into the words of unfaithfulness. We are reminded by Paul that the ministry of the new covenant in Jesus Christ is the ministry of a covenant "not in a written code but in the Spirit; for the written code kills, but the Spirit gives life." (II Corinthians 3:6).

EDUCATION AND INTER- PRETATION THROUGH INVOLVEMENT

Let us consider one direction which may help in the task of determining where we go from here. Even though we are sure in our own minds about the calling of the Church to be a "Pilgrim People", this image of the Church is not readily embodied within the structures of the Church as we know it in its manifold forms of denomination and institution. It is an image that is almost strange to the average member of the Church who sees the Church by and large as a rock-like edifice that cannot be moved — and is often reticent to move even when Word and Spirit beckons from beyond the edifice if unable to speak or be heard within it. It would seem, then, that a priority concern is the education of Church members in what it means to be the "laos". This is no new or radical idea! But we do not need new and radical ideas — except in the sense of rediscovering the old and getting to the roots of the New Testament understanding of the Church and **the education of its members through involvement in the life and witness of the Church.** We have tried to teach, too often, by means of words alone, we have divorced interpretation from involvement.

There has been a revolution in the understanding and practice of education in our day. At the same time there have been significant stirrings within the Church which

testify that this revolution has not gone unnoticed, and we are not without examples where the teaching ministry of the Church has been radically changed as a result. The revolution has simply been the discovery that we learn through experience! This is not new by any means, it is ancient, but in our concern for interpreting the Christian faith simply by words we have ended up simply with words and failed to see the ancient dictum as valid for our task. Experience, or involvement, cannot be the **source** of our Christian teaching, but it is the indispensable **means** whereby truth becomes real and relevant for those whom we seek to teach.

Large Church gatherings for worship, the preaching of the Word, and the celebration of Holy Communion are important, and also have tremendous didactic value, but, they need to be complemented with smaller groups that are **task-orientated**. Groups which meet for study in order to witness within some area of concern, groups which return to study as they discover the demands of their concern and the limitations of their understanding. The situation together with the Scriptures provide the area of required interpretation — the two cannot be divorced. But as the two are brought together the Book of words suddenly becomes the Book of the Word, and the group is confronted with choice and decision: commitment to the Word, or retrogression into words. In this way, interpretation and involvement are held together through commitment to witness, and the Spirit is able to provide both the light necessary for understanding the Word and the dynamic necessary for obedience to the Word. Thus, whereas John Bunyan saw each Christian as a pilgrim (and that is still true), we would put the stress on each Christian belonging to a group of concerned Christians journeying together and seeking to understand and witness to their faith in a given context.

In describing this, we have simply put into words what is happening in many places at this time. Further, there is no lack of study material available for those who are concerned about Christian involvement in the activity of God amongst men. The following short list might suggest some directions for study:

Laity: Bulletin of the Department of the Laity of the World Council of Churches. Note especially: Volumes 2-6 (together): The Training of the Laity for their Ministry in the World; The Church in the House; Towards a New Christian Style of Life. Volume 13: The Laity: The Church in the World.

Volume 19: Involvement and Reflection.

Volume 22: Lay Apostolate: The Vatican II Decree and Comments.

Christian Education in Mission, Letty M. Russell, Westminster Press.

Salty Christians, Hans-Ruedi Weber, Seabury Press.

The Church for Others, World Council of Churches.

Study Encounter, World Council of Churches.

The World Provides the Agenda, Concept XI W.C.C.

DIE GODSHUIS 'N VADERHUIS

H. GORIS

Toe Jesus die tempel gereinig het en so kragtig opgetree het teen hulle wat van daardie Godshuis 'n „handelshuis”, 'n „rowerspelonk” gemaak het, het Hy ook gesê wat die tempel dan wêl moet wees: 'n huis van gebed. Want die tempel, het Hy gesê, is die huis van sy Vader. Die Godshuis is 'n Vaderhuis.

DIE HUIS

Ons het al tevore daarop gewys dat nie net 'n tempel of 'n kerk 'n Godshuis is nie. Die hele wêreld is „God se huis”, sy eiendom. Die diens van God is nie net tot Sondae beperk nie en dit vind nie net in kerkgeboue plaas nie. Die hele wêreld en almal wat daarin woon is syne en is opgeroep tot diens, tot erediens — voltyds. Maar dit gebeur nie soos in 'n tronk of in 'n fabriek waar die mense verplig word om te bly en te werk nie. Die huis van God is bedoel as 'n huis waar mense werklik tuis kan wees en tuis kan voel: 'n huis wat veiligheid verskaf en wat saambinding gee. Dit word nog sterker beklemtoon as Jesus praat van sy Vader se huis. Dié huis is nie 'n losieshuis, 'n hotel nie; dit is 'n Vaderhuis, die huis van 'n gesin met 'n Vader.

DIE HUISGESIN

Die mensheid is in die wêreld soos in 'n gesin. Soos een groot familie van een bloed en geslag bly hulle daar. Almal is voor God gelyk, almal is God se kinders. Baie mense is nog wel bereid om dié medemense hulle broers en susters te noem wat geoofsgenote en veral ook rasgenote, maar verkieslik volksgenote is. By ander medemense leef hulle verby en sien hulle nie as broers en susters nie, selfs nie as naastes nie, ook al vind hulle dié langs hulle pad in groot nood. Soos die priester en die Leviet gaan hulle „anderkant”,

langs 'n ompad by die gewonde lewensreisiger verby terwyl 'n Samaritaan, 'n halwe heiden, hom as broeder raaksien en versorg.

Daar is onder die kinders in een gesin dikwels baie verskille, soos groot of klein, slim of dom, gesond of gebreklik. Ook in ons samelewing is daar die gestremdes en die verkeerdes. Ons hoor dikwels die bekende versugting: „Ons liewe Heer het maar snaakse kosgangers”.

Daarmee distansieer ons ons te maklik. Want dis nie sy „kosgangers” nie, dis sy kinders en dus ons broers. Hulle almal behoort aan die liewe Heer. Dis nie ons wat ons medemense kies nie, maar God wat hulle langs ons plaas.

DIE GESINDHEID

Ons maak hiermee nie die stelling dat alle mense eenders is en dat dit ewe maklik is om almal as broers te aanvaar nie. 'n Groot verskil in (beskawings-) leeftyd, in ontwikkeling, in maatskaplike posisie of in sosiale beleving openbaar hom in die een menslike samelewing, soos daar tog ook maar in 'n gesin tussen die onderskeie lede 'n meer of 'n minder direkte kontak bestaan, afhangende van omstandighede, leeftyd en karakter. Maar daar kan en behoort tog 'n ooreenstemmende gesindheid, eensgesindheid, by almal te wees. Omdat almal kinders is van een Vader, behoort almal ook horisontaal 'n eenheid te voel en te vorm. Dit kan alleen so wees as die gesindheid in almal is om die Vader

as hulle vader te erken, te eer, lief te hê. Dit is die saambindende element. Dit sluit nie uit dat daar 'n verskil in persoonlike belange en bevoegdhede in karakter en smaak, in aard en wyse van optrede — en soms selfs rusies — sal wees nie. Dit bewerk wel 'n wedersydse aanvaarding van die verskille, 'n gesindheid van aanpassingsbereidheid en gewilligheid om te vergewe (soos die Vader ons ook dikwels moet vergewe) en om mekaar se laste te dra (soos Christus al ons laste vir ons wil dra) — 'n gevoel van verantwoordelikheid, 'n gees van samewerking, gelei deur die Heilige Gees.

DIE KINDERS

Die kinders is veelal die „swak punt” in die huis.

Kinders word dikwels moeiliker namate hulle ouer word. Terwyl dit eintlik behoort te wees: hoe ouer hoe wyser, is dit dikwels: hoe ouer hoe eiewyser. Dan is hulle nie meer afhanklik net van die vader nie en begin dink dat hulle nou self op eie bene kan staan en loop. Die kinders van die hemelse Vader begin dan dink dat hulle 'n eie gesag het teenoor Sy Woord. Hulle begin dan dink dat hulle dié Woord kan uitlê soos dit hulle pas. Dis vir hulle nie meer die onfeilbare Woord nie. In plaas van te buig onder die kritiek van die Woord, onderwerp hulle dit aan hul eie oordeel.

Sommige steur hulle heeltemal nie meer aan die Vader en Sy Woord nie. „Gee my die deel van die eiendom wat my toekom...” en hulle reis weg na 'n „ver land”. Ons noem hulle gewoonlik die „wêreldse” mense. Ander bly wel in die huis maar kla later: „Ek dien

u so baie jare . . ." maar u het my nooit beloon nie. Dit is die „godsdiensdige” mense wat God dien vir ’n beloning, dus nie uit onbaatsugtige liefde tot die Vader nie, maar bloot uit eieliefde. Hulle weier om in die huis in te kom as daar oor die terugkeer van ’n verlore seun fees gevier word. Tog word van almal — troue en ontroue seuns — die erkenning verwag dat hulle slegs van genade kan lewe. In ons verhouding tot die hemelse Vader is ons almal afhanklikes aan wie Jesus die voorbeeld van die heel klein kindjie voorhou: „As julle nie verander en soos die kindertjies word nie, sal julle nooit in die koninkryk van die hemele ingaan nie”. As julle, grootpraters van die wêreld, en julle, troue kerkmense en selfs vooraanstaande kerkleiers, nie geestelik opnuut gebore word, nie weer gebore word, nie soos klein kindertjies afhanklik wil wees nie, sal julle nooit ’n wesentlike deel uitmaak van die Vader se gesin nie. Dis nie die Vader wat sy huisdeur vir julle toemaak nie, dis julle self wat nie wil inkom nie — in werklikheid omdat julle nie langs ’n „sondige” broer wil sit nie, omdat julle die vergewende liefde van God vir sondaars nie aanvaar nie en reken dat julle dit vir julleself nie nodig het nie.

Dis die moeilikste kinders daardie!

DIE HUISGODSDIENS

Dit is ’n goeie tradisie in ons land dat die hele gesin waarby van ouds ook die gekleurde personeel ingesluit was, hom verenig in ’n eenvoudige godsdiens oefening van Skriflesing, gebed en gesang: Skriflesing, wat impliseer dat almal hulle moet onderwerp aan die volle Woord van God; gebed, waarin die gesinsvader as ’n priester hom rig tot die enige Hoëpriester van almal; gesang, waarin alle lede hulle verenig, hulle onderlinge saamhorigheid en hulle gesamentlike instemming betuig.

Daardie tradisie kan ’n vorm wees of word. Die wese en intensie daarvan kan egter alleen behou word deur ’n konsekwente toepassing. Dit is inkonsekwent om iets wat vir die huisgodsdiens essensieel geag word, vir die kerklike byeenkomste as ontoelaatbaar te beskou — as broers, blankes of gekleurd, hier uitgesluit word en daarmee nie ten volle as broers erken word nie.

„Huis”-godsdiens wat meer is as vormdiens, is ook nie slegs ’n saak van die aande tuis nie, maar dit werk deur in ons hele lewe met al sy fasette. Dit is heeldag Godsdiens — nie alleen in ons gesinne en kerke nie, maar ook in ’n ruimer maatskaplike en nasionale, selfs internasionale verband. Die eenheid met al die kinders van die Vader moet gesoek word om gesamentlik Sy Woord te ondersoek in onderwerping aan die volle Woord; om die hoofde te buig en saam te bid in die erkennig dat daar slegs een Hoëpriester is vir en bo almal; om saam te sing, in alle toonaarde, die universele lied van verootmoediging, van verheerliking van God en van dank aan die Vader.

DIE HUIS VAN GEBED

Want die huis van die Vader sal ’n huis van gebed genoem word. Dit is opmerklik dat al vier die evangeliste hierdie uitspraak van Jesus opgeteken het. Ook is dit opmerklik dat Markus uitdruklik byvoeg dat Jesus gesê het: „. . . vir al die nasies”. Een huis dus vir almal. Die aksent moet egter nie net gelê word op die huis nie, maar veral ook op die gebed. Wie daarvoor nadink, kan die gevolgtrekking nie ontwyk dat die eerlike en opregte, persoonlike gebed van elkeen tot die enige Vader konsekwent moet lei tot ’n gevoel van gesinseenheid nie. Jesus het by ’n ander geleentheid die regte gebed en gebedshouding aangedui: Nie die Fariseërsgebed („O God, ek dank U dat ek nie soos die ander mense is nie”) maar ’n tollenaarsgebed („O God, wees my, sondaar, genadig”). Sondaars is solidêr in hulle gemeenskaplike skuld, en as hulle mekaar in hulle gemeenskaplike skuldbesef vind, word dit ’n huis van gebed.

Of ons nou behoort by diegene wat broers uit die huis wil uitskop omdat hulle nie die selfgemaakte regulasies van „ons” kerk wil eerbiedig nie; of by dié wat uitgeskop is en nou as kerklike of nasionale sondaars aangewys word; of by die groot skare wat moeg en sat geword het van die praktyk van kerkmense en nou glad nie meer aan ’n kerk wil behoort nie — geeneen van ons kan hom onttrek aan die gesag van die Vader en aan die verantwoordelikheid teenoor broers nie.

Jesus jaag hulle wel uit wat uit eie en stoflike belang in die Godshuis kom verkeer, maar Hy soek tog

tollenaars op wat gewoonlik pure materialiste en egoïste was. Hy kritiseer wel die onopregte vromes, somtyds baie skerp, maar Hy is altyd vergewensgesind en bereid om nog te praat. Ons verkeer almal in die Godshuis van die wêreld as sondaars — groot of klein, bewus of onbewus, hoogmoedig of berouvol — tot op die dag van die eindbeslissing as die ware gelowiges genooi word na die ewige Vaderhuis. Dit is nog genadetyd, en ons moet nie met daardie kosbare tyd mors deur onder mekaar te stry nie. ’n Huis wat onderling verdeeld is, sal nie kan bestaan nie. Andersyds moet ons ook nie van die huis ’n rushuis maak nie. Bid en werk.

DIE KERK

Daar is maar een huis van die een Vader van almal. Daar is ook maar een Kerk: die Algemene Christelike Kerk wat die liggaam van Christus is en waarvan Hy die hoof is. Daar is baie lede van die een liggaam, met intrinsieke onderlinge verskille, maar nie een daarvan kan vir die ander een sê: „Ek het jou nie nodig nie”. Dit geld van persone, maar ook van kerke. Juis die verdeeldheid van die kerke aksentueer die noodsaak van eenheid. Kerkmense moet die Woord ondersoek, maar hulle moet nie hulle eie dogmatiese sieninge bokant die totale waarheid stel nie. Daardie totale waarheid is dat Jesus Christus vir almal wou geleef en gesterf het en dat ons slegs deur die geloof in Hom salig sal kan lewe en sterwe. Verskille in kerkpraktyk en selfs in die kerkleer moet bespreek word met die oogmerk om mekaar reg te help, maar nooit om mekaar daarvoor uit te skel nie. Waar daar in die verlede kerklike afskeidings plaasgevind het, het dit gepaard gegaan met beloftes van terugkeer. Helaas, egter, word die eerste meestal verdiep terwyl die laaste nie gewetensgetrou betrag word nie.

„PRO VERITATE”

„Vir die waarheid” — dit is as naam en devies gekies vir die spreekbuis van ’n aksiegroep wie se opregte bedoeling dit was om allereers binne die kerke die eise en waarhede van Gods Woord opnuut suiwer te probeer stel; om die Woord van die Vader (wat Hy in die Skrif en deur sy Seun gespreek het) ten volle te erken en te laat

geld as belydenisgrondslag en hoogste gesag vir die Kerk; om die mensgemaakte kerklike wette en verordeninge en gebruike te toets aan daardie Woord.

Positiewe aksie was bedoel.

Ongelukkig is dit nie deur almal so aanvaar nie. Kerkmense en veral kerkleiers het daarin 'n aanval gesien op hulle onderskeie kerkinstitute. En nog ongelukkiger: hulle het dit begin teenstaan met veral politieke argumente, en metodes waarin daar nie geaarsel is om selfs die mag van die leuen aan te wend nie. Die **doel** daarvan, as sou die kerk, veral in sy politieke siening en beleid, daardeur gedien word, sou dan die middele heilig. Dit is 'n ondergeskikstelling van die waarheid aan selfsugtige menslike belange.

Die noodsaaklikheid van positiewe aksie is daardeur des te meer bewys.

Maar dan moet die aksie aan hierdie kant werklik ook positief gehou word. Hier mag daar nie ook afgedwaal word na 'n politieke aksie nie. Dit is al meermale gestel dat 'n landspolitek van afsonderlike ontwikkeling nie noodwendig onchristelik is nie. Die Christelike benadering van ons medemense as broers is „des Pudels Kern”. Nie die leer dat ons almal gelyk is, word gepropageer nie, maar die Skrifwaarheid dat ons almal gelykwaardig is as kinders van een Vader, word beklemtoon; nie dat ons almal noodwendig aan een tafel moet aanskuif nie, maar dat ons almal bereid moet wees om mekaar te **dien**. So 'n diens impliseer nie die ondergeskiktheid van 'n mindere

aan 'n meerdere nie, maar juis die hulpbetoon van 'n ouer broer aan 'n jonger broer, met die oog op sy stoflike sowel as sy geestelike ontwikkeling — soos die Meester wat die dissipels se voete was om hulle daardeur te leer dat hulle bereid moet wees om mekaar se voete te was, mekaar te dien. Hierdie diens geskied nie uit die hoogte, veronderend vir dié aan wie dit betoon word nie, maar bring die onderlinge saamhorigheid en verantwoordelikeheidsgevoel tot uitdrukking.

„Pro” veritate is nie noodwendig „anti” apartheid nie. In gehoorsaamheid aan die Woord van God moet die angel uit apartheid gehaal word — die sondige menslike neiging om jousef 'n beter mens te ag as die ander, om selfs te sê: „Dankie, Vader, dat ek nie soos hulle is nie”. Waar ons daardie farisiese hoogmoed maar sien kop uitsteek, in onself of by ander, tussen kerke of tussen rasse, moet ons getuig vir die waarheid dat ons almal sondaars is, maar in Christus ook almal broers. Ons mag die regering kritiseer oor handeling of verordeninge wat nie Christelik ten volle verantwoord kan word nie; maar ons moet die regering se hande sterk as dit blyk dat daar gesoek word na 'n regverdige oplossing in belang van al die landgenote. Ons taak is nie om 'n teen-politek te voer nie, maar om Christelike maatstawe te help bevorder en handhaaf.

So alleen sal ons geregverdig huis toe gaan, as ons begin erken dat ons self sondaars is. „Geregverdig”: dit is iets totaal anders as in onself regverdig; en „huis toe” beteken:

terug in ons menslike samelewing, maar ook (en ook uiteindelik) na die Vaderhuis — die huis van almal wat in Christus glo.

DIE EWIGE VADERHUIS

Ons woon nou in 'n aardse Vaderhuis, maar ons berei ons tok oog voor vir die ewige Vaderhuis.

Mense maak soms 'n snaakse teenstelling tussen tyd en ewigheid. Dit lyk of hulle reken dat daar baie, baie tyd is om persoonlike en onderlinge verhoudings reg te stel, of hulle reken op 'n „later”, êrens in die tyd vóór die grens van die ewigheid, maar in elk geval nog „betids”. Maar met hierdie „later” sal ons nie nader aan die ewigheid wees as nou nie.

Die ewige lewe is tog nie 'n ander lewe as die aardse lewe nie, maar dit is die geredde áárdse lewe. Daarom is die lewe wat ons hier en nou leef, en soos ons dit hier en nou leef, van ewigheidsbelang. Hy wat hom in hierdie samelewing nie kan inpas nie omdat hy sy (soms tyds begryplike?) menslike gevoelens teenoor medemense nie kan onderwerp aan die wil en gesag van die Vader nie, kan nie verwag om tuis te voel in die ewige Vaderhuis nie. Hoe groot sy persoonlike „vroomheid” ook mag wees, dit moet dan tog vir hom 'n aanstootlike gedagte wees dat hy dáár moontlik sal moet verkeer met mense wat hy hier verag.

Die ewige saligheid begin al in hierdie lewe. Huisgenote van die ewige Vaderhuis begeer nou al om soos broers te lewe.

THE COMMUNITY OF THE SENT

DR. BRIAN JOHANSON

There are various ways of looking at the Church — although there are those who would prefer not to look at it at all! It is often described in terms of its unity, holiness, catholicity, apostolicity. Brunner considers it as the company of the elect — the transcendental aspect; as the “corpus Christi” — the historical-objective aspect; as the “communio sanctorum” — the spiritual-subjective aspect¹). For purposes of simplicity and of drawing out certain important emphases the Church will be discussed here in terms of its institutional, organic and functional aspects.

INSTITUTION

When asked the question, “What is the Church?” most people will spontaneously think of some aspect of the Church institution. The phe-

nomenon of the Church springs to mind as an entity in itself to which people can, or may not, belong. It is there as a cultural fact, the custodian of religious art, music, architecture, literature, traditions. Imme-

diately also denominational and doctrinal variations arise, together with the consideration of administrative, organisational, statistical and even geographical differences. The Church is seen as the guardian of the religious heritage of a given people and is regarded with sentimental sympathy and at times even, passionate loyalty.

It is not difficult to point out the dangers in emphasising this view of the Church. H. Kraemer in his **Theology of the Laity** touches on

this very important and far-reaching misconception of the Church when he writes: "The Church did not enter the world as an institution, but as a community expecting the kingdom of God. It became an institution but is as such truly legitimate only in so far as it serves this end, that is, in the expectation of the kingdom of God"².

Brunner shows that Calvin retained the institutional concept of the Church by his description of it as an 'outward support of faith', and comments: "This self-understanding of the Church as an 'It', as a holy and divine object which stands above the faith of individual Christians — this is the decisive step of deviation from the New Testament Ekklesia"³. Bonhoeffer maintains that the institutionalised misconception of the Church is betrayed by its understanding of Church government, whether in the extreme form on the one hand of hierarchical or episcopal authority, or on the other of complete democratic freedom; for either system is labouring under the illusion that men **can**, in **some** way, direct and rule the Church.

So long as the Church views itself as an institution it is in danger of being pre-occupied with itself, with its self-preservation and the celebration of its esoteric mysteries. Perhaps the worst form of the call for Church unity is that which urges the Churches to come-together in order to preserve themselves in the face of the threats of Communism, materialism, secularisation etc.

ORGANISM

On being asked the question, "What is the Church?" the somewhat more informed will think of the organic aspect of the Church: i.e. the nature of the Church as a living organism, vitalised by the life of Christ. Here the thought of the Body of Christ dominates. This aspect is clearly more fundamental than the institutional, for we are concerned here with the actual inward gathering and upbuilding process. In this connection the work of the Holy Spirit has to be considered, since the ekklesia is a coming together "which takes place when men are called by the Holy Spirit to participate in Christ's word and work" (Barth). Here, too, however, we can drift off into Aristophanes' 'Cloud-cuckooland' of fantasy when we speak of the 'mystical'

body of Christ and the 'invisible Church'. The Church must never be an object of rhapsody or veneration, and certainly not an article of faith! We do not 'believe in' the Church, but in the Holy Ghost, and therefore 'in the existence of the Church'. In considering the Church as the Body of Christ the emphasis must fall on **Christ**, not the body! Nygren in his book **Christ and His Church** writes, "He would know what the Church is, in the Christian sense must not begin with a familiar ecclesiastical society . . . On the contrary he must begin with Christ, observing how the Church is already comprehended and given in Him"⁴. On this basis the Church can then be seen as the earthly-historical form of the existence of Jesus Christ.

But have we really answered the question? What **is** the Church? Barth has said, "Today there is rather too much than too little said about the Church. There is something better: let us **be** the Church"⁵. So perhaps we can best answer the question concerning the Church in terms of its function. This of course appeals to the pragmatists who delight in questions such as, How does it work? What is it for? What does it do? Why **is** there a Church? What is the reason for this 'cultural phenomenon'?

MISSION

Barth, Brunner, Kraemer, Hoekendijk, Bonhoeffer and others have this in common that they all prefer to define the Church in terms of its mission, its calling, its apostolicity. It is the 'community of the sent'. This concept is **dynamic** as against the first two which tend to be static. "Where the life of the Church is exhausted in self-serving, it smacks of death; the decisive thing has been forgotten: that this whole life is lived only in the exercise of what we call the Church's service as ambassador, proclamation, kerygma"⁶. Elsewhere Barth has said that "The Church exists to make itself superfluous, and to abolish itself"⁷.

This line of thought is based on God's concern for the world. God reigns in His world, which remains His 'good creation', in spite of the confusion caused within it by the sin of man. It is demonstrable in the most poignant ways that God is **for** the world, and for this reason the Christian community must of

necessity, not choice, be for the world; i.e. for itself too, for it remains creaturely! "Even within the world to which it belongs, the community does not exist ecstatically or egocentrically with reference to itself, but wholly with reference to them, to the world around"⁸. "It saves and maintains its own life as it interposes and gives itself for all other human creatures". It is only in this way by living for the world that the community exists for the Creator, for the Lord of the world. Kraemer comes to an identical conclusion: "The Church is provisional not definitive, consequently the Church does not exist primarily for itself, on behalf of itself, but on behalf of the world"⁹. This we must maintain as against the whole tendency of the Church in its history to become Church-centred, self-centred. We need only remind ourselves of such words as "God so loved the world", and "God was in Christ reconciling the world unto Himself", and the Lord's prayer, "Thy will be done on earth", to realise how fundamentally the Scriptures view the world as the theatre of God's activities. He is busy here, for it is His concern. He is **for** the world, not **against** it! He loves it and has not abandoned it. "The Church, by being world-centred in the image of the Divine example, is really the Church. Being Church-centred, regarding the world of the Church as a safe refuge from the world is a betrayal of its nature and calling". Kraemer concludes his thoughts in this connection with the well-known statement: the Church is Mission. This is far more than the simple fact that the Church has missions from time to time, as a more or less optional affair — the more enthusiastic Churches having more of them than the others! It has missions because it is mission. The Church is "The Community of the Sent", and she is sent into the world.

This responsibility, this calling is not one that can merely be delegated to some select representatives who can act on behalf of the Church. It is the calling of the whole Church. There is a distinct possibility that the men who are professionally trained and equipped to spearhead this movement into the world are actually least suitably placed for this purpose. The minister is almost precluded from being a true missionary because he is the least in touch with the world, and usually mostly

absorbed in preserving some aspect of Church tradition. There has been increasing recognition of this fact in recent years. The so-called 'layman' is at the forefront of the Church's mission. For this reason Kraemer takes his first statement that the Church is mission a stage further to a second which is its corollary: The Church is Diakonia — is a ministering community. Again this is not the same as to say that the Church has various ministries; rather, because it is ministering, because it is service, because it is diakonia, it has ministries. The implications of these thoughts are clearly far-reaching with regard to the present day Church in the world.

SOLIDARITY

The theological basis which tests the validity of both the second and third aspects which we have been considering is to be found in the doctrine of the Incarnation. This shows God's concern for the world to the point of solidarity with the world. It is God's movement into the world, His work within it and His suffering for it. In that the Church is called the Body of Christ it cannot overlook the meaning of this description in the light of the body of Christ, the man of Galilee. If it means anything it means that it is identified with the purpose of the Incarnation, being the vehicle

of the continuing, ministering presence of Christ in the world. In this sense the Church can be spoken of as 'the extension of the Incarnation'. When the purpose of the Incarnation is further defined with reference to God's act of reconciliation the Church remains relevant. Baillie has written: "Thus the Church is God's instrument of reconciliation through all ages. And to that end the perennial function of the Church is to proclaim by word and sacrament, and by its whole life the message of what God has done in Jesus Christ"¹⁰. It is important to note the limitation to these ideas, that the Church does not in any sense take over from Christ, continuing from where He left off.

Hoekendijk reminds us in *De Kerk Binnenste Buiten* that while the proclamation of the kingdom is her *opus proprium*, even this is not her work, but the work of Christ¹¹.

The Church's mission is in this way joined to Christ's mission: He precedes the Church into the world and the Church follows. The missions of Christ and the Church remain twofold, but their origin is the same. Similarly too, their goal is the same: both are sent into the world, both are turned to the world, both are there for the world. The Church must therefore necessarily be in solidarity with the world, for to fly the world is to fly the love of God (John 3:16) (Barth).

In this section dealing with the functional view of the Church it is not merely a matter of checking up on whether the Church is fulfilling a set of prescribed duties, or not; as though there were a choice, and the Church could in any case remain the Church. When Jesus speaks of His community as being the light of the world and the salt of the earth, He speaks not in imperatives but in indicatives: i.e. if you are not a light, not the salt, you are not the Church, whatever your verbal professions may be. The Church that is not engaged in mission is no Church of Jesus Christ. "Should the Church choose to fold its hands, even temporarily, in relation to the world, and so exist for itself then it is certainly not the true Church" — for in so doing it refuses its identification with Jesus Christ.

- 1) Brunner: *Dogmatics, Vol. III*, p.23f.
- 2) Kraemer: *A Theology of the Laity*, p.126.
- 3) Brunner: *Dogmatics, Vol. III*, p.68.
- 4) Nygren: *Christ and His Church*, p.6.
- 5) Barth: *Dogmatics in Outline*, p.141.
- 6) *ibid*, p.146.
- 7) Barth: *Credo*, p.146.
- 8) Barth: *Church Dogmatics, Vol. IV, Part 3* (Second half), p.762.
- 9) Kraemer: *A Theology of the Laity*, p.127.
- 10) D. M. Baillie: *God was in Christ*, p.209.
- 11) J. C. Hoekendijk: *De Kerk Binnenste Buiten*, p.51.

DIE KERK BUISTE SUID-AFRIKA

PROF. B. B. KEET

KERK EN SENDING IN WÊRELDPERSPEKTIEF

In sy jongste nuusbrieff van die Inligtingsburo van die Ned. Geref. Kerk in Suid-Afrika gee ds. W. A. Landman 'n baie belangrike oorsig oor kerklike toestande in die Midde-Ooste. Onlangs het ds. Landman verskeie lande van Klein-Asië besoek en sommige van sy indrukke word hier weergegee, wat 'n wyer leserskring verdien. Van Libanon skryf hy: „Hierdie pragtige land bied vir die toeris heelwat om te sien. Ek dink aan sy mooi hoofstad Beiroet, die natuurskoon van die kusstrook tussen die bergreeks en die Middellandse See, sy argeologiese opgrawings by Biblos en Baälbek, sy wêreldberoemde grot (Jeita) waar 'n mens 'n halfuur teen 'n onderaardse rivier (Dog) stroomop roei met asemnemende stalaktiete en stalagmiete aan alle kante, die sederbome en dan die berg Hermon. Hierdie jongste besoek aan die Midde-Ooste het opnuut my belangstelling in die geskiedenis van hierdie dele en van die stand van die Christelike kerke wakker gemaak.” Graag haal ons die volledige verslag oor Libanon aan.

Aan Israel se noordelike grens lê die staatjie Libanon, aan die noordoostelike grenslyn lê Sirië en suidoostelik lê Jordanië. Libanon be-

slaan 'n oppervlakte van 3,400 vierkante myl met oor die 1½ miljoen inwoners; Sirië 27,200 vierkante myl met 4½ miljoen inwoners; Jordanië

34,750 vierkante myl met 'n bevolking van nagenoeg 1½ miljoen. Altesaam is hierdie drie lande amper so groot soos Transvaal (110,450 vierkante myl). 'n Aansienlike deel van Sirië en Jordanië is woestyn. Libanon bestaan ongeveer uit die gebied van die ou Tirus en Sidon. Voorheen, onder die mandaat van Frankryk, is dit, wat sy beskawing betref, nog steeds sterk op daardie land gerig, hoewel die jonger geslag die voorkeur gee aan alles wat Amerikaans is. Die hoofstad is Beiroet. Dit is die enigste staat in die Midde-Ooste met 'n klein Christelike meerderheid wat bestaan uit Oosters-Ortodokse en Armeense Christene, 219,000 in getal; Rooms-Katolieke,

veral verenigde kerke, d.w.s. organies verenig met Rome maar met eie Ortodokse liturgie, waarvan die meeste die s.g. Maroniete is, altesaam 570,000 sterk, en eindelijk die Protestantse kerke en groepe waarvan die meeste Amerikaans van oorsprong is. **World Christian Handbook** van 1962 gee 'n lys van Protestantse sendingliggame met die Amerikaanse Presbiteriane as die belangrikste. Hul kerk het 'n lidmaatskap van 4,000. Hulle het hul veral op hospitale en opvoedkundige inrigtings toegelê. Onder hulle is die College of Women en die Near East School of Theology, met studente uit die hele Midde-Ooste. Ook die belangrikste universiteit van Beiroet is 'n stigting van die Presbiteriane, oorspronklik opgerig as die Syrian Protestant College, maar sedert 1920 universiteit. „Its graduates now number in the thousands and are to be found occupying high positions in all parts of the Middle-East as lawyers, doctors, teachers, editors, engineers, statesmen and preachers. Lowell Thomas has described it as Uncle Sam's best single investment overseas”. Aldus Glover in *The Progress of World Missions*, p. 219.

Die Kennedy Memorial Hospital in Tripoli en die Hamlin Memorial Sanatorium (vir tuberkulose) naby Beiroet is ook albei inrigtings van hierdie Presbiteriaanse sending en ver buite die grense van Libanon bekend.

Die British Syrian Mission, tans beter bekend as Lebanon Evangelical Mission, is 'n onafhanklike „ge-loofoending” wat sedert 1880 in hierdie streke werksaam is. Dit spits hom toe op „opvoedkundige evangelisasie” met 'n Training College for Girls in Beiroet wat plek vir 650 leerlinge het en steeds vol is. Sy Lebanon Bible Institute in Sjamlan is die enigste Bybelskool in die Midde-Ooste vir die opleiding van manlike en vroulike evangeliste.

In Beiroet funksioneer twee invloedryke drukperse, die American Press en die Nile Mission Press. Hier is ook die hoofkwartier van die B. & B. Bybelgenootskap en Bybelverspreiding vir die hele Nabye Ooste. Die Bybel word hier in dertig tale gedruk, asook die Bible in the World in Arabies. Sedert 1959 is daar weeklikse uitsendings oor die Lebanon Broadcasting Station onder twee programme: „In the Procession of Light” en „From the World of Spirit.”

Die Sinode van die Patriargaat van Antiochië is in 1966 in die Libanon gehou. Daar is besluit om in Belmont, Libanon, 'n teologiese seminarie van die Ortodokse kerk op te rig vir die teologiese opleiding van na-graadse studente.

* * *

SPANJE. In Spanje is onlangs 'n wet van godsdienstige vryheid afgekondig, wat vir die Protestantse kerke alles behalwe bevredigend is. Die Spaanse Evangeliese Raad, saamgestel uit verteenwoordigers van vier Protestantse kerkgenootskappe, het die volgende persverklaring uitgegee: „Leiers van die Spaanse en Europese Protestantisme, het oorweeg watter gevolge die wetsontwerp vir godsdienstvryheid sal hê vir die nie-Rooms-Katolieke Christelike kerke in Spanje. Na hul eenstemmige oordeel is dit onge-

wens dat die staat hom meng in die interne orde van die kerke, ooreenkomstig die beginsel van skeiding van kerk en staat wat ons kerke voorstaan, al sou hulle daarmee moet afsien van dié burgerregte wat die wetlike erkenning hulle verskaf. Tot tevredenheid stem die ontwikkeling wat die Protestantisme die laaste jare deurgemaak het deur die eenstemmigheid tussen die verskillende konfessies teenoor die hedendaagse politieke en godsdienstige situasie”.

Deur sy Sentrale komitee het die Wêreldraad van Kerke 'n soortgelyke besluit in sy jongste sitting op Kreta geneem. Hy dring daarop aan dat Spanje sy wette op godsdienstvryheid sodanig moet verbreed dat die Evangeliese en ander Protestantse Kerke in dié land erken word as kerke en nie as blote verenigings nie.

SILENCE

DAVID PERK

Subversion cannot be tolerated by any state. When its existence is threatened it cannot enjoy peace and orderly government. It is forced moreover to deploy its attention and human material resources to dealing with the canker, so that its social and economic progress is impeded by this diversion. No worthy citizen will oppose his government's efforts to stamp out subversion, but if he has the welfare of his country at heart he will want to explore and learn the causes of any apparent discontent or unrest there may be, whether it is subversive or not. To do so in the privacy of his thoughts restricts his comprehension to a horizon that is limited by his native intelligence and personal experience and education. But whether or not he is content with such a narrow appreciation of the historical processes that are shaping his environment and destiny, he is unlikely to be comfortable in not feeling free to talk his thoughts out with others, to debate the causes with his fellow-citizens, for no two people see them operating in the same manner and degree.

Whatever a government may plan to do to remove the sources of friction and discontent, one thing it cannot afford to do is to silence its population, even if it does so unintentionally. It may not seek to do it, but if its legislation and its operations unwittingly instil a fear of free speech in the populace it is hushing it, to the ultimate detriment of the individual and the state.

SPEECH DOUBLE-EDGED

Speech, politically regarded, is double-edged. It is at once the basic

function of the democratic process and not infrequently cause of its ultimate destruction. It can be applied to the enhancement of political thought and at the same time to sow the seed of its ultimate strangulation. It can effect the mutual clarification and understanding of talker and listener, or it may influence the parties in a manner not clearly apprehended or intended by either. It may, by design or not, be provocative and inflammatory. But if speech is to be feared on account of any undesired influences it may exert, intended or not, the mischief, actual and poten-

tial, deriving from it, has to be weighed against the distress, unrest and explosiveness generated by the suppression of it, even if the suppression is self-imposed through a misapprehended fear of the displeasure read into authority's attitude towards the free expression of opinion.

True, the man who has no subversive intentions, need not fear to speak his mind, but fear is a catchy emotion. If the feeling spreads that there are penalties in speaking out in opposition to government policy and if as a consequence people feel too afraid to speak an atmosphere is created which makes the best-intentioned man fearful of speaking. This is the last thing any democratic government would want or can afford.

THE GOVERNMENT'S RESPONSIBILITY

A government cannot disclaim responsibility for making people reluctant to speak their minds when their utterances and actions serve to warn the reflecting members of the community that their articulate interest in politics, if severely critical of government policy, is regarded as disloyal, if not subversive, and their use of the pulpit and offices for political debate as an abuse of privilege. Yet, they are the people likely to have the spiritual vision to see beyond the moment's needs and pressures and are in a position to keep the community mindful of the larger and further goals of individual and communal life. If they should be silenced, not only will others be discouraged from speaking, but the valuable guide that the intellectually and spiritually exalted members of the community can give will be lost to it.

Authority's adumbrated demand on the press for accurate reporting barely conceals its chagrin at the hostility to government policy that a section of the press purveys. Whatever its impact on the press may prove to be, it is likely to have the unfortunate effect of reinforcing the public's growing reluctance to engage in open dialogue.

A government hears the voice of the people at the hustings, but if it is to remain continuously in contact with the manifold shades of ever changing views and opinions it must give all possible encouragement to the ventilation of opinion, whether

it is of the majority or minority, if for no other reason than that assent to law is never more spontaneous and full than when it has first been debated by the public in public.

The repeated return of a government to power tends to give it a feeling of strength that must inevitably induce over-confidence and invincibility, if not also arrogance. To feel that they have the majority of the electorate behind them cannot fail to give them not only a sense of mandate but of mission. In this mood it is easy to brush aside the ponderings and protests of a section of the community that oppose the mandate given by the majority of the electorate, or that cannot give a clear indication of its solution to the problems besetting the community because of their doubts and conflicts over spiritual and material goals. Whilst the minority must necessarily bow to the right of the majority to determine the political and sociological conditions under which they must all live it is important for a balanced view of the historical process which is fashioning the destiny of a community that the less popular view is not lost sight of, if only because it contains values that in the long run may outlast the more present and material ones.

A government's political philosophy in a democracy is based essentially on the immediate needs and advantages of the electorate, and to the extent that this is so it has not the validity that derives from the standpoint of "sub specie aeternitatis". In South Africa, the validity is further limited by the fact that the electorate is a selected one. A large section that lives within its borders and contributes to its economy does not enjoy the national franchise, though it may have an ethnic, homeland one. The result is that neither their material nor spiritual needs exert an influence on the political philosophy commensurate with their numbers, except the negative one of not being permitted directly to exert it.

More and more the socio-economic structure which we have constructed over the generations takes on the appearance of an ivory tower. The higher it grows the less those in it are able to see and feel the processes that are working in the basement, and the less we see and feel them the more sure we become of our design. But the very

urgency with which we have set about our construction work points to unconscious fears and misgivings we entertain about the structure we are erecting.

The government has demonstrated a sensitiveness to dissenting voices, no doubt because they provoke uncomfortable echoes from their own inner voice, and from not wanting to hear the outer voice they silence the inner one. The silence that creeps over the outside world is matched by the silence of the inner world. If there is a greater danger than inheres in a silent outer world it is in the silent inner world.

DANGER

Nothing makes the human being more desperate than a threat to survival, and the same is true of a community. But if out of the need for self-preservation assumptions about the non-Whites are formulated because they suit the design for self-preservation, we may be lulling ourselves into a security, the falseness of which will only become exposed in the lifetime of a future generation, that will be called upon to pay for the egoism and muddle-headedness of their progenitors.

Nothing would be more dangerous to the welfare of South Africa than to assume that because nothing is said nothing is thought and felt. In speech the thinking person liberates thoughts and feelings, so that they are thereby prevented from building up pressure inside the mind. Enforced silence results in the thoughts and feelings continuing under ever-growing pressure, for want of relief. The consequence is that they tend to get out of line with the reality situation, both conceptually and emotionally, and to produce wayward and unexpected reactions to problems and situations in ever-widening perimeters. They build up tension, resentment and protest which becomes a latent source of explosion.

Speech has its danger, of course. It stirs the latent feelings and thoughts of listeners, and can have an impact on the individual or community that the speaker had not intended. The combined effect of many speaking their minds may be out of all proportion to the merits of what is said. Propaganda of the wrong sort is rightly to be feared, both for the warped views it disseminates and the explosive situations it foments.

The matter ultimately resolves itself into the question as to what contains the greater danger, silence or speech. The danger of silence grows unseen. It is therefore not containable and has its maximal impact in the future. The danger of speech is more immediate; its

effects however are patent and the challenge measurable. It would seem therefore that it would be more prudent and just to future generations if we dealt with the problems generated in our time by permitting their open expression and ventilation and dealing with

them as best we can. To pretend that they do not exist because we hear little about them means surrounding ourselves with a silence that is comforting and supporting, but we create thereby a cruel heritage for future generations.

DIE WOORDE VAN DIE MENSE (Matt. 12:37)

'N ADMINISTRATEUR SE INSTITUUT-PLAN

Een van die sprankelendste dinge wat vir 'n lang tyd uit die mond van 'n owerheidspersoon gehoor is, was seker die suggestie van mnr. T. J. A. Gerdener, Administrateur van Natal, tydens 'n konferensie van 'n vrouevereniging in Pietermaritzburg. As die koerantberig daaromtrent (The Star, 21.9.1967) korrek is — en ons neem graag aan dat dit die geval is — het hierdie vergadering van vroue iemand wat 'n verantwoordelike owerheidsamp beklee voor hulle gehad wat nou eenmaal nie die mode van soveel politieke leiers gevolg het om met giftige afkeur te praat van mense en organisasies in ons land wat hulle beywer vir die bevordering van goeie menslike verhoudinge nie.

DIE BEHOEFTE

Sonder om 'n haatlike teenstelling te maak, het mnr. Gerdener verwys na die S.A. Institute of Race Relations en Sabra as twee organisasies wat hulle besig hou met die bestudering van sosio-ekonomiese en sosio-politieke verhoudinge tussen ons verskillende taal- en rasse-groepe. Hy het egter bygevoeg dat hy van geen instituut of organisasies weet wat hom uitsluitlik besig hou met die bevordering van goeie verhoudinge tussen die verskillende groepe nie, en die vraag gestel of die tyd nie aangebreek het om die stigting van so 'n instituut te oorweeg nie. Onder wyse leiding, het die Administrateur volgens die berig gesê, behoort dit moontlik te wees om 'n basisformule te kan uitwerk waarop so 'n instituut kan funksioneer, afgesien van wat die wette van die land mag wees of watter politieke party aan bewind mag wees. Dit behoort skeidinge te oorbrug sonder om enige iemand in die verleentheid te bring, en dit behoort so te kan funksioneer dat die doelstellinge daarvan op geen wyse in konflik hoef te wees met die sosio-politieke beskouinge wat deur enige groep gehuldig word nie. Dit behoort moontlik te wees om so 'n instituut uit te hou op 'n humanitêre en etiese grondslag wat vir alle seksies Suid-Afrikaners aanvaarbaar sal wees. Mnr. Gerdener het aan sy gehoor „tien gebooië” voorgehou wat hy noodsaaklik ag vir die verskillende

volksgroepe om gelukkiger, met wedersydse respek en begrip, met mekaar saam te lewe.

Ek wil hierdie tien reëls nou nie hier herhaal nie, maar wil tog die mening uitspreek dat dit onbetwisbaar 'n goeie uitwerking sal hê as elke landsburger dit in ag neem en dit 'n saak van lewensbeoefening maak om elke lid van ons veelvolkige en veelrassige samelewing as 'n medemens te eerbiedig.

WAAROM NIE DIE C.I. NIE?

Wat tog wel in die koerantweergawe van mnr. Gerdener se toespraak opgeval het, is dat daar blykbaar geen melding gemaak is van die Christelike Instituut nie. Ek wil nou nie juis sê dat dit te betreuer is nie, want hy het waarskynlik iets anders in gedagte gehad as die Christelike Instituut wat spesifiek wil funksioneer op die vlak van lidmate binne die grense van die kerk.

As egter in gedagte gehou word dat daar in ons land nouliks iets is soos buite-kerklikheid en dat die humanitêre en etiese grondslag wat mnr. Gerdener vir sy gesuggereerde instituut in gedagte het, in 'n Christelike land soos Suid-Afrika spesifiek aanduibaar is as die goddelike gebod van naasteliefde, kom die vraag onmiddellik by 'n mens op: Waarom nie die Christelike Instituut nie?

Ek weet wel, en dit is juis so ongelukkig, dat die beeld van die Christelike Instituut vir baie van ons mense

so vermink is deur die leuen-geweld wat op hom losgelaat is, dat hulle vir hom bang is — vir daardie mismakete en misvormde beeld wat nie die eintlike, ware, egte Christelike Instituut is nie, maar dié een wat gewetenlose kwaadsprekers van hom gemaak het.

HOE DOM!

Die gedagte het al baiekeer by my opgekom: Hoe ongelooflik dom is ons dierbare mense tog om hulle so te laat mislei deur politieke opruiers wat vir 'n héél kortstondige voordeltjie wat dit mag inhou van die mees sinnelose krete gebruik maak. Die sinnelose krete teen die Christelike Instituut hou blykbaar politieke voordele in. Die opportunistiese politieke babbelaar wat weet hoe om sy posisie te verstewig, moet gevaar kan roep — en hoe fantastieser, hoe geloofwaardiger. Min dinge het gedurende die afgelope jare van ons kommunistiese en liberalistiese angsvangenskap so handig te pas gekom as die Christelike Instituut. Niks kon ons mense se verbeelding so aangryp as die gedagte aan hierdie „liberalistiese” beweging, hierdie „kommunistiese frontorganisasie” wat soos die onkruid oornag uit ons konserwatiewe volksakker opgeskiet het nie.

Maar wat wil die Christelike Instituut tog nou anders doen as om hom daarvoor te beywer dat Christene in ons land mekaar as Christene sal aanvaar en soos Christene met mekaar sal saam lewe? Watter enorme — maar laat ek liever beskeidener wees — watter waardevolle bydrae het die Instituut nie te lewer in die diens van Suid-Afrika nie, juis met die oog op die saak wat mnr. Gerdener blykbaar in gedagte het. Want dit moet tog vir almal duidelik wees: Hoe aanneemlik 'n politieke beleid van afsonderlike ontwikkeling ook al vir groot

persentasies van die mense van alle bevolkingsgroepe mag wees en wat daar ook al van tereg mag kom, die feitlike situasie is dat ons 'n veelrassige, veelvolkige en veeltalige gemeenskap in Suid-Afrika het, en dit is vir ons almal se heil noodsaaklik dat ons 'n basis van *samelewing* moet vind waarop die handhawing van die vrede en die goeie orde nie uitsluitlik met wetgewing afgedwing sal word nie.

DIE WET VAN LIEFDE

Die wet van liefde moet in ons harte geskrywe wees. Die vrede en goeie orde in ons land waarop daar tydig en ontydig so hoog geroem word, mag, so lank as wat die staalvuis en die ystergreep van gedetailleerde wetgewing daarvoor nodig is, uiteindelik niks meer blyk te wees nie as 'n kunsmatige en selfs 'n illusio-nêre toestand wat 'n onheilsbevrugting in hom dra om vroeër of later tot baring oor te gaan. Ek wil hiermee nie probeer beweer dat die vrede en goeie orde in 'n land sonder wet en sonder dwang gehandhaaf kan word nie. Dit sal tot op die jongste dag essensieel bly. Maar ek het nie nou daardie noodsaaklikheid in gedagte wat ter bedwinging van die asosiale en ordeversteurende elemente in enige geordende samelewing, ook van die mees homogene samestelling, onontbeerlik is nie. Ek dink aan ons land met sy verskeidenheid van volke en rasse wat, as hulle op die gewone, alledaagse lewensvlak in harmonie met mekaar wil saamlewe, eenvoudig die geestelike grondslag daarvoor sal moet vind.

'n Realistiese aanvaarding van die permanente veelrassige en veelvolkige samestelling van ons landsbevolking is gebode vir elkeen wat in hierdie saak 'n sinvolle woord wil meesprek. En dan maak ek kategorieë die stelling dat ons mekaar nêrens elders werklik as medemense sal vind as op die basis van die Christelike naasteliefde nie. Juis hiervoor — en in die grond van die saak vir niks anders nie — wil die Christelike Instituut hom beywer. Ek kan daarom nie anders nie as om dit 'n ongelooflike domheid en kortsigtigheid te noem, ja, 'n ondiens aan — maar ek voel byna om te sê 'n misdaad teen — Suid-Afrika dat politieke opruiers (wat veelal die hardste kan roep: „Suid-Afrika eerste!”) daarin geslaag het om die Instituut in wye kringe so in diskrediet te bring.

SKADE

Daar is seker min dinge wat die reputasie van Suid-Afrika, veral by

kerke in die buiteland, so 'n knou gegee het as die fulminasies teen die Christelike Instituut. Hoe kon dit daar anders beoordeel word as 'n starre rassisme en 'n onwillige geslotenheid vir die praktyk van naasteliefde? Maar erger nog is die skade wat dit na binne aangerig het.

Die verbasendste is dat die verset teen elke realistiese benadering van die feitlike situasie in ons land en die getuienis dat naasteliefde die grondslag moet wees vir die inrigting van ons samelewing, vir sommige, selfs toonaangewers, 'n saak van prinsipe blyk te wees. Dit is egter seker dat hierdie „prinsipe” nie slegs tot 'n negasie van alles waar die Christelike geloof voor staan, herlei moet word nie, maar selfs van die mees basiese humanitêre beginsels wat tot aan die verste rand daarvan gehuldig word.

ANTI-BEGINSEL

Die fulminasies van 'n Afrikaanse middagkoerant teen mnr. Gerdener se suggestie is 'n tipiese gekking van hierdie anti-beginsel wat vir ons volkslewe slegs onheil kan inhou. „Om hierdie saak” (nl. die bevordering van goeie verhoudinge tussen ons verskillende bevolkingsgroepe) „aan 'n inrigting oor te laat wat nie weet op watter prinsipiële basis dit sal funksioneer nie, of die aanvaarde volksbestel” (apartheid!!) „kan verwar, kan net lei tot nog 'n Race Relations of Christelike Instituut”.

Dodelike venyn.

„Mnr. Gerdener (se plan)”, so oordeel hierdie fanatieke apartheidsapostel, „bevat al die moontlikhede van nog een van daardie organisasies van mense wat reken dat welwillendheid tussen die volksgroepe deur 'n sentimentele kruipery bevorder kan word”. Die ingehoue vloeke in hierdie woorde is onmiskenbaar. Op alles wat 'n sweem verraai van die besef van naasteliefde as grondslag vir ons samelewingsverhoudinge, moet die „egte vaderlandsliefde” so aan die skel gaan.

SKERPSINNIG

Die skerpsinnigheid waarmee hierdie koerant 'n ooreenkoms bespeur het tussen mnr. Gerdener se gedagte en die Christelike Instituut, is wel opvallend dog nie verrassend nie. As in aanmerking geneem word dat die Christelike Instituut en alles waarvoor dit staan die denkrigting wat hierdie koerant verteenwoordig in sy diepste wese weersprek, is dit so volkome begryplik dat hy met 'n haas verbluffende skerpsinnigheid sommer op 'n afstand al elke moontlike weerspreking sal onderken van die lewensbeskouing waarvoor hy hom op die *vox populi* kan beroep („ons is baie” en sal ons teenstanders in die grond loop!) — en dit juis aan die Christelike Instituut sal koppel! Sulke skerpsinnigheid laat 'n mens onwillekeurig dink aan dié van „Legio” (ons is baie!) wat Jesus al „van ver af” gesien het. (Mk. 5:6).

IN BELANG VAN DIE SAAK

Maar ek wil liever tot die positiewe in mnr. Gerdener se gedagte terugkeer. Die Christelike Instituut is m.i. die reeds bestaande antwoord op wat hy in die vooruitsig stel. Ek praat nou nie namens die Instituut nie, maar wil dit tog waag om te sê dat, as die Christelike Instituut vanweë sy (onregverdige) belastheid met 'n legio van valse verdenkinge in die weg van mnr. Gerdener se droominstituut sou staan, as daar 'n aanneemliker plaasvervanger vir die Instituut sou kan kom wat dieselfde oogmerke het en dieselfde taak verrig, sal die Christelike Instituut bereid moet wees om met hierdie deel van sy bestaan en arbeid daarin op te gaan en die beskeie vrugte van sy arbeid op hierdie gebied daarvoor aan te bied, en om so die opregte erns van sy bedoelinge te bewys deur in belang van die saak waar dit om gaan, soos Johannes die Doper „minder” te word.

* * *

Vra Ds. Joh. Dreyer 'n Apologie van „Pro-Veritate”?

In die September-uitgawe van *Die Hervormer*, amptelike orgaan van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, neem ds. Joh. Dreyer *Pro Veritate* dit erg kwalik omdat ons in

die inleidingsartikel van 15 Junie die „blykbaar moedswillige verkeerde bewering” sou gemaak het dat ds. J. A. Swanepoel, voorheen van die gemeente Witpoortjie, summier geskors is.

„BEDANKING EN SUMMIERE SKORSING”

Inderdaad word daar in die gewraakte inleidingsartikel gepraat van „die bedanking en summiere skorsing” van ds. Swanepoel. Wat in werklikheid tog gebeur het, is dat ds. Swanepoel te kenne gegee het dat hy as predikant van die gemeente wou bedank. Tussen hom en die gemeente waarin hy gedien het, was daar ’n goeie verhouding, en as die saak sy normale, ordelike verloop gehad het, sou hy vir enkele weke lank nog in die gemeente gearbei het en sy bediening daar afgesluit het met ’n afskeidspraak op ’n datum soos deur hom in oorleg met die kerkraad en gemeente bepaal. As gevolg van ingryping van die kant van die Algemene Kommissie van die Herv. Kerk, het ds. Swanepoel se bediening in Witpoortjie egter tot ’n abrupte beëindiging gekom en is selfs die geleentheid hom ontnem om ’n afskeidspraak te lewer.

GEE DIE REGTE WOORD

Ek sal graag my woorde „summiere skorsing” wil terugtrek as ek daarmee onregverdig aanstoot gegee het. As ds. Dreyer vir my ’n woord aan die hand kan doen waarmee uitgedruk kan word wat met ds. Swanepoel dan in werklikheid gebeur het, sal ek „bedanking en summiere skorsing” graag wil vervang met „bedanking en . . .” wat die nuwe woord ook mag wees. Miskien kan dit ’n woord wees wat iets uitdruk soos: „Die Algemene Kommissie het ds. Swanepoel jammer gekry en hom toe maar op ’n broederlike wyse gehelp om skielik weg te kom” (soos wat hy prof. Geysers in 1962 „jammer gekry” het en toe maar sy deel van die koste van die hofgeding ook betaal het).

DR. LABUSCHAGNE

In dieselfde Hervormer-artikel trek ds. Dreyer te velde teen die artikel van dr. C. J. Labuschagne, *Die Triomf van Verworpenes*, wat in ons Junie-uitgawe verskyn het. Hy noem dit ’n „preek-artikel” en beweert dat dit die inhoud sou wees van ’n preek wat dr. Labuschagne gelewer het tydens die eerste diens wat op 18 Junie in die Presbiteriaanse Kerk te Pretoria vir Afrikaanssprekendes gehou is. Ek was ook daar, en ek kan ds. Dreyer verseker dat daar nie oor Hand. 16:9-40 gepreek

is nie, maar wel oor Psalm 126:5-6. Hoe dit ook sy, ons vergewe ds. Dreyer hierdie blapsie.

„DIE GROOT GEES”

Maar *Pro Veritate*-lesers sal tog seker verbaas wees om van ds. Dreyer te verneem dat dr. Labuschagne in hierdie artikel laat blyk dat „hy en sy meesters” agter „die groot gees van die groot magte van ons tyd, die groot gees van die V.V.O., die groot gees van die Wêreldraad, die groot gees van die wêreldpers, met een woord die groot gees van die groot wêreldmening van vandag” aanloop, en as hy dan hierdie „groot gees” nader definieer as „die groot wêreldgees van Moskou en Washington” en eindelik presiseer as hy sê: „En hierdie gees uit Moskou is die leuengees (I Joh. 4:3)”.

BROEDERLIKE BESORGHEID

Foel, ds. Dreyer! Selfs die „broeders van *Pro Veritate*” (soos u ons darem nog noem, maar vir wie u blykbaar weinig goeie woorde oor het) wil graag met eerbied aan u dink as ’n waardige vader in die kerk, al stem hulle nie altyd saam met u en u met hulle nie. Maar moet dit asseblief dan nie vir ons so moeilik maak nie! Ons weet daar het al vantevore dergelike dinge in u blad gestaan, en ons was cerlik onder die indruk dat u dit opreg betreur het. Ons wil u met broederlike besorgheid toewens dat u blad van hierdie „gees” wat in hom ingedring het volkome gereinig sal word voor die skade wat dit aanrig nóg groter word, en dat daar nie sewe ander, wat erger is, daarmee saam sal terugkeer om hulle intrek in *Die Hervormer* te neem nie.

Die Christelike Instituut is ’n Sekte, sê Prof. A. B. du Preez

Professor A. B. du Preez, hoogleraar in Dogmatiek aan die Universiteit van Pretoria, het tot die ontdekking gekom dat die Christelike Instituut ’n sekte is.

„AFGESKEI”

In ’n artikel, *Die Ongerymdhede van Dubbele Lidmaatskap in Die Kerkbode* (6.9.1967) waarin hy die sinodale besluit van verlede jaar teen die Christelike Instituut probeer verklaar, kom hy tot die slotsom dat kerkrade eintlik geen jurisdiksie meer het oor lede van die N.G. Kerk wat ook aan die Instituut behoort nie, aangesien sulke lidmate deur hulle aansluiting by die Christelike Instituut tot ’n sektegroep sou toegetree het en hulle aldus in werklikheid op grond van besware teen die N.G. Kerk, van hierdie Kerk sou afgeskei het. Al wat kerkrade nou nog kan doen, is om die situasie soos dit is aan hierdie lidmate voor te hou, hulle ’n bedenkyd te gee om te besluit of hulle by hulle „eie kerk” wil bly, en as die bedenkyd verby is sonder dat die keuse gedoen is téén die Christelike Instituut, by wyse van kanselafkondiging te verklaar dat hulle hul band met die Kerk verbreek het.

SNAAKSE VOORBEELD

Een van die argumente wat prof. Du Preez hiervoor aanvoer, lui: By

alle organisasies wat op *beginsels* berus, word lidmaatskap outomaties verbeur deur aansluiting by ’n organisasie van teenoorgestelde beginsels of beleid.

Dit is merkwaardig dat die Nasionale Party as voorbeeld prof. Du Preez hier dan meteens te binne skiet: Niemand kan tegelyk aan die Nasionale Party en aan die Kommuniste Party behoort nie. Waarom so ’n vreemde voorbeeld, uit die onwerklike vandaan, Professor? Daar bestaan tog nie eers so ’n moontlikheid in Suid-Afrika nie — hier is geen „Kommuniste Party” nie.

TWEE HERE

Eienaardig, die gedagte van die teenstrydigheid van dubbele lidmaatskap het my ook al soms, veral na aanleiding van die bekende Jesuswoord „Niemand kan twee here dien nie”, as ’n belydende lidmaat van die N.G. Kerk besig gehou. En dan was dit ook die Nasionale Party wat my laat wonder het . . . Daar is soveel N.G. Kerk-lidmate wat aan dié party behoort. Die Party roem daarop dat veral die N.G. Kerk sy bolwerk is. In sy organe, die koerante, word daar ywerig geteologiseer. Hy het ook sy beginsels, die vernaamste waarvan „apartheid” is. Juis die beginsel van

apartheid (lynreg in stryd met die Skrif!) is, om dit so te stel, sy basiese dogma. En tog beweer hy dat dit volgens die Bybel is — die enigste beleid wat beantwoord aan die eise van die Skrif en die Christelike sede. Afrikanernasionalisme met apartheid as sy basisdogma is 'n soort volksreligie.

DEFINISIE

Prof. Du Preez haal in sy artikel 'n uitspraak aan van dr. F. Boerwinkel in sy bekende boek *Kerk en Sekte*, om sy stelling te staaf dat die Christelike Instituut 'n sekte is. 'n Sekte, sê Boerwinkel, is 'n groep mense wat vernaamlik uit begeerte na suiwerheid en met verabsoluttering van 'n deelwaarheid die solidariteit met die groot geheel van die groep verbreek, en hierdie breuk nie meer as smart ervaar nie. Dit sou dan, volgens prof. Du Preez, die geval wees met die lede van die Christelike Instituut.

NASIONALE PARTY EN N.G. KERK

Daar kom ek straks by terug. Maar eers wil ek die lig van hierdie uitspraak vir 'n oomblik op die Nasionale Party, vir sover dit vir vele van sy aanhangers ook 'n religie is, laat val. 'n Sekte is, volgens Boerwinkel se stelling, 'n groep mense wat 'n deelwaarheid verabsoluteer. 'n *Deelwaarheid*. Wat is nou die geval met die Nasionale Party in sy religieuse inkleding en aansprake, wie se sterkste bolwerk — 'n aanspraak wat amptelik nog nooit weerspreek is nie — die N.G. Kerk is? Apartheid word hier verabsoluteer. Dit is dwaling, kettery (ook vir die N.G. Kerk? Dit laat 'n mens sidder om so 'n moontlikheid selfs te oorweeg) om die dogma van apartheid te weerspreek. Nou is dit egter onomstootlik waar dat, as die Skrif as waarheidsstoets aangewend word, apartheid as dogma nie eers op die kwalifikasie van deelwaarheid aanspraak kan maak nie. Dit is onskriftuurlik. Dit is een groot dwaling. Wat noem 'n mens nou 'n groep mense wat 'n *dwaling* verabsoluteer?

Verder, sê Boerwinkel, is 'n sekte 'n groep mense wat die solidariteit met die groot geheel van die groep verbreek. Nou weet ek nie meer presies op wie hierdie uitspraak sy lig laat val, op die Party of op sy „bolwerk” nie. Ek wil nie graag so 'n innige verband sien tussen die Nasionale Party en die N.G. Kerk

nie, maar kan 'n mens jou oë daarvoor sluit? Kan jy jou daarvoor doof hou as van die verantwoordelikste voorgangers in die N.G. Kerk die apartheidsgeloof voortdurend wil regverdig deur te verklaar dat dit nie in die Party nie, maar in die Kerk sy oorsprong het? Hoe moet 'n mens die houding van die *N.G. Kerk* teenoor alles wat apartheid weerspreek beoordeel? In elk geval moet die N.G. Kerk hom rekenskap gee van hoe sy „bolwerk van die Nasionale Party”-kwalifikasie hom in sy verhouding tot die groot geheel van die Kerk van Christus raak. As ons aan die Kerk dink as 'n liggaam wat groter en omvattender is as die N.G. Kerk, as ons oor die Kerk ekumenies dink, of selfs maar gedeeltelik ekumenies (eintlik 'n teenspraak in sigself, maar argumentshalwe, uit toegeeflikheid) as die kerke van gereformeerde belydenis in die wêreld, dan word rasse-apartheid, ten minste wat die inrigting van die kerk betref, deur die „groot geheel van die groep” *omnium consensu* as 'n onbybelse kettery verwerp. (L.W. nie die gedagte van inheemse kerke nie. 'n Inheemse kerk is iets anders as 'n apartheidskerk!). Wat moet ons dan sê van 'n groep mense, 'n kerklike denominasie, wat op grond van die apartheidsgeloof die verband met hierdie groot geheel verbreek, of dit in beperkte sin handhaaf, dog op die uitdruklike voorwaarde dat hy in sy apartheidsgeloof met rus gelaat sal word?

En nog meer: Hoe moet dit beoordeel word as hierdie breuk met alles behalwe smart ervaar word, ja, as daar deur die „groep” intendeel in sy isolasie geroem word en die „groot geheel” deur sommige uit sy geledere — sonder bestraffing en dus met klaarblyklike instemming? — as die antichris veroordeel word?

GEWETENSVRAAG

Hierdie dinge is inderdaad veront-rustend. Dit is die mate waarin die N.G. Kerk en die Nasionale Party, dikwels nie sonder grond nie, met mekaar vereenselwig word wat die oortuiging by my steeds sterker laat word: As die N.G. Kerk inderdaad *kerk* wil bly, sal hy hom van hierdie party moet distansieer. Kan 'n mens tegelyk lidmaat van die *Kerk* en die Nasionale Party wees? *Dit is die eintlike gewetensvraag!* Ek wil hierop nie so 'n finale en vir almal geldende antwoord gee soos prof. Du Preez wat betref die „dubbele lidmaatskap”

van die Christelike Instituut en die N.G. Kerk nie. Al wat ek wil sê is dat *my* gewete my *daardie* dubbele lidmaatskap nie toelaat nie. Uit geloofsoortuiging kan ek nie 'n lid van die Nasionale Party, altans in sy huidige gedaante en inkleding, wees nie. Vir my sou dit 'n verloëning van Christus beteken. Ek sou daarmee ophou om 'n Christen te wees.

IS DIT WAAR?

Maar nou wat die Christelike Instituut betref: Is dit waar dat hy 'n deelwaarheid verabsoluteer as hy onvermoeid teen die verabsoluttering van apartheid getuig? Doen hy dit ten koste van die hele belydenis of van dele van die belydenis van die kerk? Hoe sou dit tog die geval kon wees! Van lede van die Instituut word tog immers uitdruklik verwag dat hulle aan die hele belydenis en al die dele daarvan van hul onderskeie kerke getrou sal bly. Die Instituut wil dit hom nie aanmatig om op enige wyse aan enige belydenis te warring nie. Die vraag is egter of, met apartheid as dogma in enige kerk, daar nog *iets* van die kerk-wees is wat ongeskonde bly. Kan daar bv. nog eg Nagmaal gevier word? Dit sou dus kan wees dat die volhardende en volgehoue ontkenning van die apartheidsgelof 'n essensiële saak is in belang van die kerk-wees as sodanig.

En is dit waar dat die Christelike Instituut „die solidariteit met die groot geheel van die groep” verbreek het? Mense vir wie apartheid die solidariteitsbeginsel in die kerk is (let tog op die skreeuende teenstrydigheid: *apartheid 'n solidariteitsbeginsel*) mag miskien so oordeel. Maar Instituutlede wat ook aan die N.G. Kerk behoort, sien dit tog anders. Ons verklaar plegtig: Ons wil ons aan die *hele* Skrif onderwerp en ons wil met die *hele* belydenis van die kerk saam bely. *Dit* is die saambindende faktor. Ons vra die N.G. Kerk en pleit by hom: Ondersoek ons of ons in die waarheid staan. Tug ons, indien nodig. Dit gaan vir ons waargtig nie om die Christelike Instituut of sy voortbestaan nie, dié kan en moet vroeër of later verdwyn. Dit gaan vir ons om die N.G. Kerk. Aan hom wil ons behoort. Dit gaan vir ons om sy suiwerheid en voortbestaan. Of is dit die tipiese sektariese houding wat Boerwinkel juis aangedui het, Professor Du Preez?

Dat ons soms met wat ons sê ook ténoor die N.G. Kerk te staan kom,

altans teenoor die koers wat tans klaarblyklik in die N.G. Kerk oorheers, maar beslis nie teenoor die Skrifte wat hy glo en die belydenis waarop hy staan nie, en dat daar tussen ons en baie broeders in die Kerk 'n mate van verwydering is (mag God verhoed dat dit ooit 'n breuk sal word) is vir ons 'n oorsaak van intense smart.

Die treffende woorde van Boerwinkel wat prof. Du Preez aanhaal, is nie op ons van toepassing nie.

GEDWAAL

Hoe prof. Du Preez by sy sekteoordeel uitgekom het, en wat in volgorde eerste was, die sinodale besluit of die sekte-kwalifikasie, het vir my in sy artikel nie duidelik geword nie. Wat wêl duidelik is, is dat hy 'n sinodale besluit verdedig wat Christelike Instituut-lede geestelik geweld aandoen. Nie een van die dinge waarvan die Sinode ons beskuldig, is waar nie. Ons ontken dat dit waar is. En ons weier om die aanspraak te glo dat die Heilige Gees die Sinode hierin gelei het.

Maar, om enige misverstand te voorkom, as 'n mens dit sê, nl. dat 'n sinode ook die leiding van die Heilige Gees kan kwyt raak, ja, selfs dat die gees van die duiwel dit by geleentheid in 'n sinode kan oorneem,

ontken jy daarmee nog geensins dat dit nog die kerk is wat daar spreek nie. 'n Sinode kan dwaal en 'n kerk kan sondig. Wat van die gelowiges in die Vyfde Leerstuk, paragraaf 4 van die Dordtse Leerreëls gesê word, geld ook van die kerk, van 'n sinode. Hulle word wel deur die genade van God so bewaar dat hulle deur die vlees nie kan oorwin word nie. Nogtans word hulle nie altyd deur God so gelei en beweeg dat hulle in sommige besondere dade, deur hul eie skuld, van die leiding van die genade nie sou kan afwyk en deur die begeerlikhede van die vlees verlei sou word en dit volg nie.

GEREFORMEERDE PRUIMPIE

Prof. Du Preez veral behoort dit interessant te vind om te hoor wat die groot Gereformeerde dogmatikus, H. Bavinck, eenmaal van 'n sinode gesê het. Dit staan in 'n ou opstel van Bavinck wat dateer uit 1882 oor die sinodale kerkinrigting. „De uitspraak van Gregorius van Nazianz, dat hij nooit van eenige Synode een goeden en gelukkigen uitslag had gezien, wordt nog steeds door menigeen herhaald; Jes. 59:5” (basilisk-eiers broei hulle uit, en spinnerakke weef hulle; hy wat van hulle eiers eet, moet sterwe; en as dit stukkend gedruk word, bars daar 'n adder uit)

„wordt nog door velen voor een juiste beschrijving van de werkzaamheid der Synoden gehouden. En inderdaad, als men let op de partijhaat, de vleierij, de kuiperijen, de Staatsinvloeden en het gezag der Overheid, die dikwerf op de Synoden presideerden en aan de artikelen den doorslag gaven; let ook op de reeks van besluiten, door Synoden in flagranten strijd met de Schrift genomen, dan verwondert het niet, dat velen met afkeer van Synoden bezielt zijn en van niets dan „belijdende gemeenten” willen weten. Ook al wil men, van eenzijdigheid wars, daartegenover het oog niet sluiten voor het groote nut en den onmiskenbaren zegen van vele Synoden; ook al erkent men dat verwerping der Synoden een geneesmiddel ware, erger dan de kwaal; er blijft altijd veel over, dat afgekeurd moet worden en tot voorzichtigheid maant.” (*Kennis en Leven*, Kampen 1922, bl. 76).

Of was dit dalk 'n glips van Bavinck waarmee hy ook hierdie keer oorgegely het na die kamp van die „liberaliste” wat die kerklike gesag ondermyn, Professor?

BEN ENGELBRECHT.

Gedruk deur Prompt Drukkers Maatskappy (Edms.) Bpk., Harrisstraat 11, Westgate, Johannesburg.

AN APPEAL

to Correspondents, Regional Councils, Chairmen of Districts, Moderators, and Bishops of Diocesan Offices:

The Christian Council of South Africa has received an Appeal from the World Council of Churches to assist a refugee Hungarian Reformed Church congregation in Belgium.

I quote the request: “Assistance for Pastoral Care for Hungarian Refugees, 3,000 dollars.

Of the very large number of Hungarian refugees who have been received in Belgium over the past years quite a high proportion are of the Reformed faith. A Hungarian Reformed Pastor is now working among the refugees, providing pastoral care and conducting worship services in 14 centres scattered throughout the country. This project is intended to cover a part of the expenses involved in this diaspora work.”

The Churches in South Africa have received much financial assistance from mission boards overseas. This modest appeal gives us an opportunity to show

that we are concerned about the needs of those beyond the borders of our country.

I would be grateful if you would give publicity to this appeal.

Any contributions should be sent to the General Secretary of the Christian Council of South Africa, 219 Geldenhuys, 33 Jorissen Street, Braamfontein, Johannesburg.

† B. B. BURNETT.

ADRESVERANDERING

Sal intekenaars en lesers asseblief kennis neem dat PRO VERITATE se adres vanaf 1 November 1967 sal wees:

Posbus 31135, Braamfontein, Johannesburg.

CHANGE OF ADDRESS

Will subscribers and readers please note that PRO VERITATE's address from November 1, 1967 will be:

P.O. Box 31135, Braamfontein, Johannesburg.

